

Technická univerzita v Liberci
Hospodářská fakulta

Technická univerzita v Liberci
Hospodářská fakulta

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2009

Petra Reváková

Technická univerzita v Liberci
Hospodářská fakulta

Studijní program: N 6208 Ekonomika a management

Studijní obor: Podniková ekonomika

Rozvoj cestovního ruchu ve Šluknovském výběžku

The development of tourism in the Šluknov area

DP-PE-KMG-2009-25

PETRA REVÁKOVÁ

Vedoucí práce: PhDr. Ing. Jaroslava Dědková, Ph.D. (Katedra marketingu)

Konzultant: Tomáš Salov (Správa Národního parku České Švýcarsko)

Počet stran 84

Počet příloh 3

14. 05. 2009

Byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

V Liberci, 14. 05. 2009

Poděkování

Děkuji vedoucí diplomové práce PhDr. Ing. Jaroslavě Dědkové, Ph.D. za odborné konzultace a náměty k diplomové práci. Ráda bych poděkovala také Tomáši Salovovi za cenné rady a poskytnuté materiály.

ANOTACE

Cílem této diplomové práce bylo popsat postavení Šluknovského výběžku v oblasti cestovního ruchu. V úvodní části práce je nastíněn historický vývoj a počátky cestovního ruchu ve Šluknovském výběžku. Charakterizovány jsou nejvýznamnější města tohoto regionu. U každého města jsou poznamenány turisticky nejvyhledávanější kulturní či přírodní památky. Pokud mají města vypracovanou marketingovou strategii rozvoje cestovního ruchu, je zde také uvedena SWOT analýza a z ní vyplývající silné a slabé stránky města, jeho hrozby a příležitosti. Z geografického umístění je Šluknovsko obklopeno ze tří stran Spolkovou republikou Německo a mezi městy funguje příhraniční spolupráce v podobě euroregionů. Řešena je důležitost turistických informačních center, která jsou významným článkem v poskytování informací jednotlivým návštěvníkům. V závěru práce jsem uvedla možné důvody nízké návštěvnosti Šluknovského výběžku. Navrhla jsem opatření k podpoře cestovního ruchu v regionu a jaké oblasti spojené s turistikou by měly být zlepšeny.

KLÍČOVÁ SLOVA

Cestovní ruch

Turistika

Návštěvník

Šluknovský výběžek

Turistická informační centra

Příhraniční spolupráce

Ubytovací zařízení

Stravovací zařízení

Kulturní památky

Národní park České Švýcarsko

ANNOTATION

The Šluknov spur and its tourism was the whole subject of this diploma work. In the introductory part the historical development and the beginning of tourism in the Šluknov spur is covered. I have portrayed the most significant towns in this region. For each town I have described the most visited cultural and natural monuments. For the towns, which have worked out marketing strategy for the development of tourism, my work included SWOT analysis too. From this analysis follow strengths and weaknesses of the town and its future threats and opportunities. Geographically Šluknov spur is surrounded on 3 sides by Germany. Between the towns there exists cross border cooperation within the envelope of the euroregions. The tourist information centres are vital, because they provide information to each and every tourist. In the conclusion of my diploma work I have identified possible reasons for the low visitor numbers to the Šluknov spur. I have made suggestion for the support of tourism in the region and also which areas connected to tourism can be improved.

KEY WORDS

Tourism

Tourist industry

Visitor

Šluknov spur

Tourist information centre

Cross border cooperation

Accommodation facilities

Catering facilities

Cultural monuments

Czech Switzerland National park

Lookout tower

OBSAH

ANOTACE	5
ANNOTATION	6
OBSAH.....	7
SEZNAM TABULEK	9
SEZNAM OBRÁZKŮ	10
ÚVOD.....	11
1. CHARAKTERISTIKA ŠLUKNOVSKÉHO VÝBĚŽKU	12
2. HISTORIE CESTOVNÍHO RUCHU	15
2.1 Cestovní ruch v Československu do roku 1989.....	15
2.2 Cestovní ruch po roce 1989	16
3. VÝSTAVBA KOMUNIKACÍ A DOPRAVNÍ SPOJENÍ	18
4. PROGRAMY ROZVOJE MĚST	22
4.1 Rumburk	22
4.1.1 SWOT analýza.....	24
4.1.2 Nejnavštěvovanější místa ve městě	25
4.2 Varnsdorf	28
4.2.1 SWOT analýza.....	30
4.2.2 Nejnavštěvovanější místa ve městě	31
4.3 Šluknov	32
4.3.1 SWOT analýza.....	33
4.3.2 Nejnavštěvovanější místa ve městě	35
4.4 Jiřetín pod Jedlovou.....	37
4.5 Krásná Lípa.....	40
4.6 Další významná místa ve výběžku	43
4.6.1 Tanečnice.....	43
4.6.2 Brtnické ledopády.....	44
5. NÁRODNÍ PARK ČESKÉ ŠVÝCARSKO	46
6. PŘÍHRANIČNÍ SPOLUPRÁCE S NĚMECKEM.....	49
6.1 Euroregion Nisa.....	51
6.2 Malý euroregion Mandava – Spréva	52

6.3 Euroregion Labe – Elbe	52
7. UBYTOVACÍ ZAŘÍZENÍ	53
8. STRAVOVACÍ ZAŘÍZENÍ	56
9. KULTURNÍ A SPORTOVNÍ ZAŘÍZENÍ	58
10. TURISTICKÁ INFORMAČNÍ CENTRA	60
10.1 Informační středisko Krásná Lípa	61
10.2 Informační centrum ve Varnsdorfu	62
10.3 Informační centrum v Rumburku	63
10.4 Informační středisko Jiřetín pod Jedlovou	64
10.5 Regionální informační centrum ve Šluknově	65
11. DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ	67
12. ZHODNOCENÍ A VÝHLED DO BUDOUCNA	71
12.1 Koncepce rozvoje a propagace regionu	71
12.2 Důvody ovlivňující turistickou návštěvnost	74
12.3 Výhled do budoucna	79
13. ZÁVĚR	81
14. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	82
14. SEZNAM PŘÍLOH	85
15. PŘÍLOHY	86

SEZNAM TABULEK

Tab. 1 Příhraniční partnerství obcí katastrálního území Varnsdorf	50
Tab. 2 Stravovací a ubytovací zařízení v katastrálním území Varnsdorf.....	55
Tab. 3 Seznam kulturních zařízení ve vybraných obcích	58
Tab. 4 Seznam sportovních zařízení ve vybraných obcích	59
Tab. 5 Nejčtenější odpovědi dotazníkových otázek	68

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1 Mapa Šluknovského výběžku.....	13
Obr. 2 Loreta v Rumburku	26
Obr. 3 Rozhledna Dymník.....	27
Obr. 4 Sloup Nejsvětější Trojice v Rumburku	28
Obr. 5 Hrádek ve Varnsdorfu	32
Obr. 6 Zámek Šluknov	36
Obr. 7 Křížová cesta ve Šluknově	37
Obr. 8 Křížová hora v Jiřetíně pod Jedlovou.....	38
Obr. 9 Jedlová hora.....	39
Obr. 10 Rozhledna Vlčí hora.....	42
Obr. 11 Rozhledna Tanečnice	44
Obr. 12 Brtnické ledopády.....	45
Obr. 13 Návštěvnost v Českém Švýcarsku rozdělená podle národností	47
Obr. 14 Zdroje informací o Českém Švýcarsku	48
Obr. 15 Ubytovací a stravovací zařízení na 100 obyvatel.....	57
Obr. 16 Využívání služeb informačních center turisty.....	60
Obr. 17 Návrhy na zlepšení podmínek ve městech	69
Obr. 18 Důvody nízké turistické návštěvnosti.....	70

ÚVOD

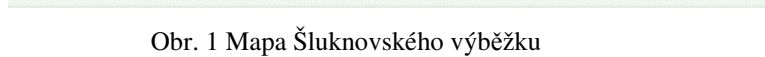
Cestovní ruch je sám o sobě zajímavým tématem. Stále bude aktuálním s rozvíjejícími a kvalitnějšími službami. Postupem času nabývá vyšší hodnoty. Lidé budou cestovat vždy, ať ve formě domácího či zahraničního cestovního ruchu. Lze se na něj dívat z různých úhlů pohledu a každý na něj může mít rozdílný názor. Zaujal mě pro svou různorodost, je možné se jím zabývat jako celkem nebo se zaměřit pouze na určitá odvětví. Tématická oblast cestovního ruchu nebyla vždy samozřejmostí. V posledních deseti letech nabývá na významu a stále více lidí se nad ní zamýšlí. Ať již pro možný finanční přínos, nebo jen tak ze zajímavosti s ohledem na region kde žije. Každý se jednou ocitne v pozici návštěvníka nebo turisty. Nevědomky se tak účastní procesu spojeného s cestovním ruchem. Individuálně pak hodnotí spokojenost s ubytovacími a stravovacími zařízeními, služby cestovní kanceláře, vzhled a atraktivnost navštíveného místa. Lidé cestují za rozličnými turistickými cíly a využívají různé formy odpočinku. Proto je cestovní ruch tolik zajímavý. Zde je uvedeno jen několik základních druhů: pobytový cestovní ruch, poznávací, lázeňský, lovecký, venkovská turistika, hipoturistika, kongresová ekoturistika, agroturistika a další.

Rozvojem cestovního ruchu ve Šluknovském výběžku jsem se rozhodla zabývat, jelikož zde bydlím a chtěla jsem hlouběji poznat problematiku cestovního ruchu u nás. Nejsevernější oblast České republiky – Šluknovský výběžek nepatří zrovna mezi turisticky nejvyhledávanější oblasti v České republice. Když se mě lidé zeptají odkud pocházím a odpovídám jim, že z Varnsdorfu, často ani nevědí, kde se největší město Šluknovského výběžku nachází. Je to i jedním z důvodů, proč jsem se rozhodla zabývat cestovním ruchem v našem regionu. Zkoumat, co města občanům a turistům nabízí, zda existuje dobrá informovanost a zpětná vazba, jaké památky jsou nejnavštěvovanější, kde spatřuji nedostatky, kde pozitiva a zda-li jsou vytvořeny plány rozvoje cestovního ruchu v jednotlivých městech. Na území Šluknovska se nachází jedinečná nedotčená příroda, lidová architektura, síť rozhleden a to určitě stojí za zhlédnutí. Cílem této diplomové práce je vyzdvihnout region, najít negativa a možnosti jak se jich vyvarovat nebo i odstranit.

1. CHARAKTERISTIKA ŠLUKNOVSKÉHO VÝBĚŽKU

Šluknovský výběžek se nachází v nejsevernější části České republiky. Je součástí ústeckého kraje a hraničí se Spolkovou republikou Německo. Výběžek zaujímá rozlohu 355 km² a počet obyvatel se pohybuje okolo 55 tisíc z celkového počtu 820 000 obyvatel v Ústeckém kraji. Povrch je tvořen Šluknovskou pahorkatinou, jihozápadní část Děčínskou vrchovinou a Lužickými horami. Šluknovská pahorkatina se dále rozděluje na Šenovskou a Rumburskou pahorkatinu. Nadmořské výšky se ve Šluknovské pahorkatině pohybují v rozmezí 294 až 610 metrů. Krajina je zde značně členitá, převažuje pahorkatina s nedotčenou přírodou, smíšenými lesy a vulkanickými vrchy. Této oblasti se od pradávna říkávalo „Niederland“, tedy Dolní země nebo Nizozemí, a to kvůli její poloze za hřebeny Lužických hor. Díky unikátní krajině a skalním městům zasahuje téměř celou svou rozlohou do chráněných krajinných oblastí a národních parků. Nejmladším národním parkem v České republice a zároveň nejvýznamnějším národním parkem ve Šluknovském výběžku se svou rozlohou 79 km² je Národní park České Švýcarsko. Rozmanitá lidová architektura a ohrožené druhy rostlinstva výběžek zařadili do Chráněné krajinné oblasti Lužické hory a pískovcové útvary do Chráněné krajinné oblasti Labské pískovce. Jedinou řekou, která protéká Šluknovským výběžkem je Mandava. Pramení severozápadně od vesnice Panský, proudí skrz Rumburk, Varnsdorf až do německé Žitavy, kde se vlévá do Lužické Nisy, následně do Odry až k Baltickému moři. V povodí Mandavy se nachází okolo 80 rybníků. Největší se rozkládá na území Rybniště a Krásné Lípy a dalších šest významnějších rybníků je na Studánce, ve Varnsdorfu, Rumburku a Dolním Podluží. Spousta dalších menších rybníků vznikala v opuštěných lomech a v současné době se používají k rybaření a rekreaci. [1], [14]

Podnebí je zde odlišné v porovnání s ostatním území České republiky. Na severu je krajina vystavena oceánským vlivům což se projevuje v mírných zimách a mírném létě. Velkou neznámou zůstává historie této oblasti. Cílem turistů a archeologů je Šluknovsko, vzhledem k nálezům z doby kamenné. Nalezeny byly pazourkové úlomky, pracovní nástroje, z pozdějších dob také mince a ozdoby. Záhadou zůstávají stříbrné kruhy nalezené ve Šluknově, tak zvané „Šluknovské kruhy“, které jsou dnes uloženy v Praze v Národním muzeu. [6], [25]

Zdroj: <http://www.ceskosaske-svycarsko.cz/sluknovsko-luzicke-hory.html>

s vysokou mírou zaměstnanosti. V současné době dochází k úpadku průmyslových firem, napomáhají tomu především levné dovozy z východu. Ve Varnsdorfu vyrábí stále, i když v menších provozech firmy Velveta a.s., Elite a.s. a továrna obráběcích strojů TOS. V druhém největším městě výběžku Rumburku to jsou UNILES a.s., ABX s.r.o. Na severu Čech nejsou příliš dobré klimatické podmínky pro zemědělství, přesto se zde pěstují obiloviny a brambory. Tradiční je chov skotu, kde se využívá rozsáhlých pastvin. V posledních letech se rozšiřují služby spojené s cestovním ruchem a obchodem. Hlavními turistickými atraktivitami je chráněná krajinná oblast, zříceniny hradů a rozhledny. [6]

2. HISTORIE CESTOVNÍHO RUCHU

Počátky cestovního ruchu se začínají objevovat v 17. a 18. století. Prvními cestovateli byli šlechticové a tovaryši při cestách za získáváním zkušeností. Vyskytují se také první zmínky o činnosti průvodců, jejichž úkolem bylo chránit obyvatele před přepadením, sdělovat informace o místním ubytování, stravování, krajině a zvycích lidí v dané oblasti. Ve velkém rozsahu se cestovní ruch začíná vyskytovat v druhé polovině 19. století. Hlavním cílem cestování byla rekreace a poznávání. Lidé pracující v tovární výrobě s dlouhou pracovní dobou a ne příliš vhodnými ubytovacími podmínkami, stále více pociťovali potřebu odpočinku. Toužili se na chvíli vymanit z tohoto běžného prostředí a odjížděli nejčastěji do přírody. V období Průmyslové revoluce se venkovské obyvatelstvo stěhuje do měst za prací a také za vzděláním. [11]

2.1 Cestovní ruch v Československu do roku 1989

Cestovní ruch se vyznačoval nerovnoměrností rozvoje. V domácím cestovním ruchu byly více navštěvovány české kraje než Slovensko. Naproti tomu zahraniční turistika se nejvíce koncentrovala do lázeňských měst a do Prahy. Možnosti cestování závisely na majetku a sociálním postavení obyvatel. Cestovního ruchu se účastnily bohaté vrstvy, především podnikatelé, živnostníci a lépe placení úředníci. Výše platu určovala, kde prožít dovolenou, zda-li v luxusních zařízeních, malých hotelích, hostincích nebo v soukromí u příbuzných. V roce 1937 byla průměrná délka pobytu u domácího cestovního ruchu pět dní. Průměrná délka pobytu zahraničních turistů byla osm dní a Československo navštívilo kolem půl milionu. V tomto období veřejné ubytovací kapacity činily 189 664 lůžek. Soukromé domácnosti nabízely 344 596 lůžek. Cestu za poznáním dětem umožňovaly letní tábory. Často však jejich kapacita nedostačovala poptávce a výše poplatků mnohým rodičům nedovolovala děti na tábor poslat. Mladí lidé našli kouzlo cestování v trampingu. Ten se stal specifickým druhem cestování typickým pro Československo. [11]

Postupem času vznikají podniky cestovního ruchu a nejvýznamnějšího postavení v organizovaném cestovním ruchu dosáhl podnik Čedok – Československá dopravní

kancelář, která vznikla v roce 1920. Cestovní ruch začíná zaujímat své pevné místo ve zvyklostech obyvatel, jeho význam stále roste a účast na turistice v roce 1948 dosahuje již úrovně 10,6 milionů turistů. Po druhé světové válce se stává významným druhem cestovního ruchu chataření. Aktivní zahraniční cestovní ruch se začíná objevovat v roce 1957, kdy k nám přicestovalo 81 865 osob, hlavně formou služebních a studijních cest. V roce 1989 se účastnilo cestovního ruchu 186,6 milionů lidí, což je oproti roku 1948 z 10,6 milionů obrovský nárůst. Mezi důvody zvýšené účasti na cestovním ruchu patří růst příjmů obyvatelstva, více volného času a větší množství obyvatel vlastní dopravní prostředek. Politické okolnosti měly za následek 95% účast na domácím cestovním ruchu. Výjezdový cestovní ruch téměř nebyl možný. Rychle se rozvíjí závodní rekreace, rekreace mládeže a školy v přírodě. V 92% převažuje v Československu krátkodobý cestovní ruch, především jednodenní výletní. [11]

2.2 Cestovní ruch po roce 1989

Cestovní ruch byl u nás ovlivněn politickými a ekonomickými změnami. Dochází k velkému nárůstu cestovních kanceláří a jejich specializaci na jednotlivé produkty cestovního ruchu. V této době působilo na území Československa téměř 6000 cestovních kanceláří. V Čechách 4000 podniků a na Slovensku 2000 kanceláří a agentur. Domácí cestovní ruch částečně stagnuje a dochází k prudkému rozvoji zahraničního cestovního ruchu. Rozvíjí se materiálně - technická základna a nabídka ubytovacích zařízení. Cílem cestování se stává poznání zemí západní Evropy, kam bylo dříve cestování velmi ztíženo. Zahraniční návštěvníci jsou především ze sousedních zemí a tráví zde stále více dní dovolené. Díky těmto návštěvníkům roste kvalita nabízených služeb, nejen ubytovací kapacity, doprava, stravování ale také zájem návštěvníků vede k rozvoji odvětví, která jsou s cestovním ruchem spojena. Například stavebnictví, obchod, průmysl, bankovníctví, doprava, kultura. Největší a stále rostoucí návštěvnost je v Praze. Dalšími destinacemi jsou západní a východní Čechy, jižní Morava a Krkonoše. Rostou nároky návštěvníků na kvalitu poskytovaných služeb. Nejvíce turistů přijíždí z Německa, Polska, Nizozemí a Ruska. Důvodem nárůstu počtu návštěvníků může být také vstup České republiky do Evropské unie a otevření Schengenského prostoru, kdy došlo k volnému pohybu turistů a

odstranila se administrativa a celní kontroly. Po roce 1989 se příjmy z cestovního ruchu stávají významnou součástí české ekonomiky. Cestovní ruch vytváří prostor pro růst pracovních příležitostí, podílí se na tvorbě hrubého domácího produktu a figuruje jako nástroj rozvoje jednotlivých regionů v ČR. [15], [11]

3. VÝSTAVBA KOMUNIKACÍ A DOPRAVNÍ SPOJENÍ

Cestování v naší společnosti existuje již po několik staletí. Dříve se však nehovořilo o cestování jako v dnešním smyslu slova. Obchodní stezky vedly přes lesy, horská sedla nebo údolími řek. Cesty za poznáním cizích krajů podnikali především učenci a šlechtici. Významnou osobností, která chtěla poznat zdejší kraje byl císař Josef II., který procestoval na koni celé Děčínsko, okolí Tolštejna, Jiřetína pod Jedlovou a Chřibské. V současné době nejnavštěvovanějším cílem turistů, České Švýcarsko, bylo před lety pro turisty skoro nedostupné. Až s výstavbou železniční cesty z Prahy do Drážďan lidé mohli navštívit krásy tohoto parku. [15]

Základním kamenem pro počátky rozvoje cestování a poznávání okolních měst je výstavba silničních komunikací a železničních cest. Rozvíjející se obchodní vztahy kladly stále větší nároky na vybudování kvalitních dopravních cest. Z Rumburku vycházely čtyři důležité cesty: Lipská cesta, Kamenická cesta, která se napojovala na Waltersdorf v Sasku a Solná stezka. V roce 1797 bylo požadováno vybudování spojení na trase Děčín – Česká Kamenice – Chřibská – Krásná Lípa – Rumburk – Šluknov. Zasloužili se o to hlavně rumburští obchodníci, kteří měli v Rumburku zřízeny sklady se solí. V letech 1798-1799 začala výstavba císařské silnice z Rumburku na Českou Lípu. Tato událost se zasloužila o pravidelné spojení mezi severočeským Rumburkem a středními Čechami, kdy bylo možno pokračovat z České Lípy spěšným vozem až do Prahy. První turistické stezky vznikají kolem roku 1818. Majitelé místních statků pochopili, že rostoucí zájem o krásy přírody jim také může přinést určitý zisk. Začali úpravou a výstavbou cest, stezek, mostů a vyhlídek. Organizovaná turistika se poprvé objevuje na přelomu 18. a 19. století. Na počátku 60. let 19. století patřily mezi hlavní dopravní tahy poštovní a obchodní silnice z Rumburku přes Šluknov, Lobendavu až do Drážďan. Druhý směr byl přes Nový Bor do Prahy a hlavní silnice přes Krásnou Lípu do Děčína. První autobusová linka vznikla v roce 1910. Vedla z Rumburku přes Horní Jindřichov, Seifhennersdorf v Německu do Varnsdorfu. [15]

Přelomovým rokem byl rok 1868, když na varnsdorfské vlakové nádraží přijela první lokomotiva. V této době již nic nebránilo rozvoji cestovního ruchu, poznávacím a obchodním cestám. Cestování začalo být dostupné všem majetkovým vrstvám

obyvatelstva. Města Rumburk a Varnsdorf leží poměrně daleko od hlavních dopravních tepen, možná i proto stavba železniční cesty začala v porovnání s jinými městy v pozdější době. Rozšíření trati do německé Žitavy se uskutečnilo 15. září 1871, kdy byly položeny koleje na úseku Varnsdorf – Großschönau. V témže roce získala Společnost české severní dráhy koncesi, pro stavbu železnice z Rumburku do Šluknova. V této době liberecká živnostenská a obchodní komora diskutuje o protažení trati z Rumburka, přes Šluknov do Budyšina v Německu. O pět let později je zahájen provoz na trati Varnsdorf – Seifhennersdorf. Varnsdorfu, jako hraničnímu městu začalo nové vývojové období. Ve směru západ, východ a jih byly každodenně vypravovány desítky vlaků. Varnsdorfský průmysl se náhle ocitnul na svém vrcholu. Varnsdorf se stal, s výjimkou Prahy, jednou z nejsilnějších stanic České severní dráhy. Otevření trati ze Šluknova do Mikulášovic proběhlo roku 1884. Až o osmnáct let později došlo ke zlepšení spojení Rumburka s ostatní částí Šluknovského výběžku. Lidé již mohli cestovat za prací z Rumburka přes Staré Křečany, Brtníky do Mikulášovic. [6]

V souvislosti s rozvojem železniční dopravy se v 19. století stává stále více populárnější turistika. Ve Šluknovském výběžku byla v 80. letech založena pobočka Horského spolku pro nejsevernější Čechy. Spolek vznikl v Krásné Lípě a ještě mu předcházela o jeden rok starší Horský spolek pro Kyjovské údolí. Postupem času se k němu připojují další spolky ve Šluknovském výběžku a v Lužických horách. Snahou spolků bylo zpřístupnit zajímavá místa, označeno bylo až 5000 stromů a dány informační tabule. Členové spolku označili v Rumburku cestu na rozhlednu Dymník, zřídili odpočívadla, vrchol zpřístupnily 79 schody a zakoupili na vrcholu hostinec. První průvodce o zdejších okolí byl vydán roku 1896. V této době město Varnsdorf na sebe významně upozornilo konáním První okresní zemědělské výstavy. Výstava trvala tři dny a měla velmi vysokou návštěvnost. Proto nenechala na sebe dlouho čekat další výstava, První okresní zemědělsko-průmyslová výstava. Varnsdorf se dostal do podvědomí lidí a stává se centrem Šluknovska. [6]

Taxislužba, umožňující obyvatelům a turistům snadnější a rychlejší způsob dopravy po městě, byla v Rumburku již kolem roku 1920. Mezi světovými válkami byla rozšířena autobusová doprava ve Šluknovsku na další tři spoje. Rumburk – Studánka – Varnsdorf, Rumburk – Horní Jindřichov – Varnsdorf a Rumburk – hranice s Neugersdorfem.

Současně zde byly plány na realizaci projektu elektrické dráhy, ale v důsledku nedostatku finančních prostředků se projekt neuskutečnil. Značná část pozemních komunikací byla v roce 1960 stále šterková. Od tohoto roku probíhají opravy většiny komunikací a rekonstrukci podlehlo i veřejné osvětlení. Zřizovány jsou autobusové zastávky s čekárnami. V témže roce je zrušeno přímé železniční spojení s Prahou. [15]

V této době se dokončují stavby lemující hlavní třídu v Rumburku. Tato část města se pro pozoruhodný architektonický ráz nazývá „malá Paříž“ a je již od první republiky hojně navštěvována turisty. Vznikají městská koupaliště, která jsou určena nejen ke koupání, ale také k vodním sportům a plachtění. V 60. letech se objevují problémy s hotelovým ubytováním a nedostatečnou kapacitou. Několik hotelů a restaurací je pro jejich zchátralý stav uzavřeno. Problém je řešen výstavbou nových, modernějších zařízení. O kulturní a společenský život obyvatel a turistů se staral tak zvaný Osvětový dům. Hrála se zde divadelní představení či probíhaly přednášky. Největší příliv turistů býval v letních měsících a jejich cílem zábavy mohlo být pravidelné promítání letního kina na Strážném vrchu. V 90. letech proběhla rekonstrukce vyhlídkové věže na Dymníku. Rozhledna byla znovu slavnostně otevřena a v současné době patří mezi turisticky nejnavštěvovanější místa v Rumburku. Rekonstruována byla i hlavní dominanta rumburského náměstí, jímž je morový sloup z roku 1681. Relativně dobré sociální poměry nižší i střední vrstvy obyvatel zaznamenaly rostoucí zájem o cestování. Po roce 1989 bylo možné navštívit takřka jakákoliv místa a jediným rozhodujícím faktorem byly peníze. Se zvýšeným zájmem o cestování vzniká ve výběžku řada cestovních kanceláří. Mezi prvními založenými cestovními kancelářemi je v Rumburku c.k. Iris, otevřená 2. ledna 1995. [15]

Na konci 19. století jsou již turistické cesty na Šluknovsku velmi dobře značeny. Na turisticky důležitých místech jsou postaveny informační tabule, kryté stříškou, s mapami a popisky. Nejčastěji je text psán v češtině a v němčině. Na několika místech i v polštině a angličtině. V současnosti se stále více stává oblíbenější cykloturistika. Ve Šluknovském výběžku zatím nejsou všechny cesty dostatečně značeny a chybí zde služby pro cykloturisty. O organizované výlety do severních Čech se mnoho let staral pouze Klub českých turistů. Se vznikem národního parku pořádají organizované výlety a přednášky jeho pracovníci. Informace o historii a vývoji zdejší krásné krajiny, přírodních útvarů a

prvních osídlení mohou návštěvníci získat návštěvou Muzea Českého Švýcarska v Krásné Lípě, Muzea v Jiřetíně pod Jedlovou nebo Muzea v Chřibské. [6]

Autobusová doprava je ve Šluknovském výběžku v současné době zajištěna hned několika veřejnými a soukromými dopravci. Hlavní podíl připadá na Dopravní podnik ústeckého kraje a od roku 2003 je druhým autobusovým dopravcem ČSAD Semily. Posílené dopravní spojení především na trase Rumburk – Varnsdorf – Praha zabezpečuje soukromý dopravce Quick Bus a.s. Dopravní spojení již ze Šluknova směrem na Prahu zajišťuje soukromý dopravce Hemtrans, který také provozuje cestovní agenturu a nabízí autobusové zájezdy do horských středisek či do Německa. V železniční dopravě mají stále monopol České dráhy a.s. Spojení Šluknovského výběžku s libereckým krajem umožňuje společnost Railtrans, která provozuje dopravu ze Seifhennersdorfu přes Varnsdorf, Großschönau, Zittau do Liberce. Liberec je častým cílem výletů základních škol i jednotlivých rodin. Výhodou železniční dopravy je možnost uplatnění skupinových slev a doba jízdy vlakem se pohybuje kolem jedné hodiny, což v porovnání s výletem do krajského města Ústí nad Labem je mnohem kratší a cenově dostupnější. S novým jízdním řádem, platným od prosince 2008 už není možné se tak snadno to krajského města vůbec dostat. Pokud má člověk dostatek času na víc, patřičnou dávku trpělivosti na přesezení mezi autobusovou a železniční dopravou, ne sice na čas, ale do Ústí nad Labem dojde. V jízdním řádu není totiž jediný přímý spoj z oblasti Šluknovska do krajského města. Důvodem toho může být i ztráta turistů. Kdo by chtěl trávit zbytečné hodiny přestupováním, aby mohl navštívit nejsevernější část republiky? Turistům nezbývá, než se do Šluknovského výběžku vypravit vlastním automobilem.

4. PROGRAMY ROZVOJE MĚST

Krajské město Ústí nad Labem má zásluhy na postupném rozvoji a zvýšení atraktivnosti Šluknovského výběžku. Podle studie Českého statistického úřadu, přijelo do Ústeckého kraje v roce 2008 o 13 % více turistů, než v předcházejícím roce. Zásahu na tom mají především zahraniční návštěvníci. Přesto severní Čechy značně zaostávají za ostatními kraji a v zimních měsících se čísla návštěvnosti ještě prohlubují. Současnou snahou je vyvrátit lidem mylnou zkušenost, že severní Čechy jsou pouze místem těžby a špatného ovzduší. Účast na mezinárodních akcích a snaha jednotlivých měst, každý rok přiláká více turistů. Oblast Šluknovska, která je součástí Ústeckého kraje, se zúčastnila v roce 2004 veletrhu cestovního ruchu Brussels Holiday Show. Hlavním bodem programu byla propagace nejzajímavějších míst v našem regionu, především Národního parku Českosaské Švýcarsko a Tolštejnského panství. [12]

V rámci programu Podpora marketingu, tvorba a rozvoj produktů cestovního ruchu, je městu Šluknov a Varnsdorf schválen na období 2008 – 2010 projekt ve výši 3 513 750 korun. Tento projekt je financován z Evropského fondu pro regionální rozvoj. Hlavními cíli je propagace mikroregionu Sever, města Šluknova, Regionálního informačního centra, vydání propagačních materiálů a pořádání seminářů v rámci cestovního ruchu. Regionální informační centrum ve Šluknově propagovalo mikroregion Sever v loňském roce na mezinárodních veletrzích cestovního ruchu – Regiontour v Brně, ITF Slovakiaitour v Bratislavě a Holiday World v Praze. Městečka jako Dolní Poustevna, Lobendava, Lipová a Staré Křečany využívají dotace od Ministerstva pro místní rozvoj, v rámci Programu obnovy venkova. [23]

4.1 Rumburk

Město Rumburk patří mezi tři nejvýznamnější města, spolu s Varnsdorfem a Šluknovem, ve Šluknovském výběžku. Rozlohou zaujímá 2 480 ha našeho výběžku a je druhým nejlidnatějším městem s 11 024 obyvateli. Město hraničí se Spolkovou republikou Německo. Pro veškerý typ silniční dopravy je zde zřízen hraniční přechod Rumburk –

Neugersdorf, pro osobní dopravu hraniční přechod Rumburk – Seifhennersdorf a pro železniční dopravu Rumburk – Ebersbach v Sasku. Vzdělání ve městě zabezpečuje pět základních škol, dvě základní umělecké školy, pět učilišť a šest středních škol. Rumburské muzeum je zřízeno jako pobočka Okresního muzea v Děčíně. Občané se zde mohou dozvědět řadu informací z dějin města, uvidí vzácné obrazy, nábytek a expozici Rumburské vzpoury. Každoročně se pořádají výstavy vánočních betlémů. V roce 2006 byl zrekonstruován Dům kultury. Pořádá společenské a vzdělávací akce, promítá představení a organizuje řadu výstav. Cílem turistů se stávají historické památky, kterých je ve městě hned několik. Město má ucelené historické centrum, nepříliš zatěžované silniční dopravou, která je odkloněna mimo centrum. V tomto spatřují značnou výhodu. Pěší turisté a obyvatelé města nejsou zatěžováni projíždějícími automobily a je zvýšena jejich bezpečnost. Od středu města, tvořeného zrekonstruovaným Lužickým náměstím a opravenými domy s podloubím, je vedena pěší zóna s rozličnými obchůdky a poskytovanými službami. Minulou tradiční originalitu jednotlivých obchůdku dnes nahrazují krámky vietnamských obchodníků, jejichž počet stále narůstá. Neprodávají pouze oblečení, ale pronajaty mají obchody s potravinami, zeleninou a ovocem a rozšiřující se herny. Nepříliš dobrou vizitkou města je několik night clubů, vyhledávaných německými občany. Často se stává, že zastaví kolem jdoucí lidi na ulici a ptají se na cestu. S čím dále se město potýká je nedostatek parkovacích míst. V centru města je parkování zpoplatněno, lidé tato místa moc nevyužívají a parkují v okolí. Okolní části města jsou tak často přeplněna automobily a způsobují neprůjezdnost silnic. Ve městě se nachází tři hypermarkety situované na okraji města. Nenarušují historický a kulturní střed města. [15]

V rámci snahy zvýšit cestovní ruch a obnovit kulturní památky, žádalo město Rumburk v roce 2008 o příspěvek z Programu zachrany architektonického dědictví 3,8 milionů korun. Ministerstvo kultury přispělo pouze částkou 900 tisíc korun. Město poskytlo v loňském roce dotaci ve výši 150 000 korun. Na podporu rozvoje cestovního ruchu v Rumburku vyčlenilo z městského rozpočtu 1 355 000 korun. Rumburskou kulturní památku Loretu, o které bude zmínka níže, navštíví v průměru ročně 6000 lidí. Není to příliš vysoké číslo a snahou města by mělo být zvýšit propagaci a přilákat nové návštěvníky, nejen místní obyvatele.

4.1.1 SWOT analýza

Z prostředků Evropského fondu pro regionální rozvoj byla zpracována SWOT analýza obce Rumburk s rozšířenou působností.

Silné stránky:

- ❖ Neporušená příroda
- ❖ Národní park, Chráněná krajinná oblast Labské pískovce a Lužické hory
- ❖ Hustá silniční a železniční síť
- ❖ Počet hraničních přechodů
- ❖ Standard kapacit pro sportovní a kulturní vyžití
- ❖ Síť turistických stezek
- ❖ Záchrana historické a lidové architektury

Slabé stránky:

- ❖ Znečištění některých úseků vodních toků
- ❖ Dopravou hlukově zatížené urbanizované části
- ❖ Dopravní a technické závady na silniční síti
- ❖ Vysoká nezaměstnanost
- ❖ Úroveň a míra vzdělanosti
- ❖ Odliv obyvatel
- ❖ Nedostatek a úroveň ubytovacích a stravovacích zařízení
- ❖ Jazykové vybavení obyvatelstva

Příležitosti:

- ❖ Čištění odpadních vod
- ❖ Odvedení dopravy mimo centra urbanizovaných prostor
- ❖ Zlepšení péče o venkovské prostředí a krajinu
- ❖ Zvýšení intenzity turistického ruchu
- ❖ Zkvalitnění silniční sítě
- ❖ Řešení romské otázky
- ❖ Investice do stravovacích a ubytovacích zařízení
- ❖ Zlepšení vzhledu obcí a obnova veřejných budov a prostranství

❖ Agroturistika

Hrozby:

- ❖ Devastace krajiny těžebními prostory
- ❖ „Černé skládky“ v blízkosti vodních toků
- ❖ Nestabilita podnikatelského prostředí
- ❖ Ekonomické možnosti obcí
- ❖ Nedostatek atraktivit pro aktivní rekreaci
- ❖ Kriminalita ¹

Ze SWOT analýzy vyplývá, že město těží ze své geografické polohy mezi Chráněnými krajinnými oblastmi a Národním parkem, což je jeho nejsilnější stránkou. Na druhou stranu si město uvědomuje hrozbu v podobě černých skládek a podniklo proti tomu příslušná opatření. Narůstajícím problémem je ve městě kriminalita, která může mít negativní dopad na příliv turistů do Šluknovského výběžku a odrazit se v nižších příjmech města z cestovního ruchu. Pro cestovní ruch je také neblahý nedostatek možností pro aktivní rekreaci a slabé jazykové znalosti obyvatelstva.

4.1.2 Nejnavštěvovanější místa ve městě

Loreta

Loreta patří k nejkrásnějším pomníkům v severních Čechách. Byla postavena podle italského originálu a je jednou z nejseverněji postavených loret v Evropě. V roce 2007 uběhlo 300 let od vysvěcení kaple. V areálu se každoročně pořádá řada výstav, koncertů a mše svaté. Na stěnách lze spatřit významné reliéfy, pískovcové sochy deseti Sibyl a proroků, sochu černé Madony s dítětem a mnoho dalších zajímavostí. V současné době je v části kláštera umístěna městská knihovna. V Loretě je zaveden zimní a letní provoz.

¹ *Rumburk SWOT analýza* [online]. [cit. 20. 12. 2008]. Dostupný z WWW:

<http://www.rumburk.cz/user_data/zpravodajstvi/obrazky/File/mestsky_urad/informace_odboru/rri/ORP_Rumburk_SWOT_analyza.pdf>

Možné je také si předem domluvit průvodcovské služby i mimo stanovené dny. Vstupné je pouze dobrovolné a je použito na další opravy této kulturní památky. [15], [24]

Obr. 2 Loreta v Rumburku

Zdroj: <http://www.rumburk.cz/modules/fotogalerie/fotka.html?fotka=218>

Dymník

Druhým nejnavštěvovanějším místem v Rumburku je rozhledna Dymník. Postavena byla roku 1896 a nabízí nádherný výhled na Ještěd, Lužické hory a Česko – Saské Švýcarsko. Věž je vysoká 15 metrů a návštěvníci musí zdolat 82 schodů. Pod vrcholem se nachází restaurace, která se stává zastávkou před výstupem na rozhlednu. V létě je toto místo ideální pro pěší turisty a projížďky na kolech. Na podzim se zde potkávají desítky houbařů a v zimě lyžaři. Rozhledna je stále zpřístupněna a vstup je zdarma, což umožní turistům ji kdykoliv navštívit a zdarma. [15]

Obr. 3 Rozhledna Dymník
Zdroj: <http://rozhledny.wz.cz/Dymnik.jpg>

Morový sloup

Sloup Nejsvětější Trojice, vyhlášený za kulturní památku, byl postaven v roce 1681 a nachází se uprostřed Lužického náměstí v Rumburku. Z roku 1725 pochází sochy světců. U morového sloupu se každoročně pořádá děkovná slavnost, přičemž první se uskutečnila v roce 1681 po ukončení morové epidemie. [15], [22]

Obr. 4 Sloup Nejsvětější Trojice v Rumburku
 Zdroj: <http://www.rumburk.cz/modules/fotogalerie/fotka.html?fotka=5>

Pokud do města zavítají turisté v květnu, za návštěvu určitě stojí Rumburská vzpoura. Loni proběhlo již devadesáté výročí od uplynutí této historické události. Tradiční slavnost se koná k připomenutí povstání českých vojáků, kteří byli v První světové válce popraveni. Na turisty zde čeká lákavý program po celý den. K nejzajímavějším akcím patří ukázka bitevní scény, umění dobového vojska, vojáci v historických uniformách, pochod Klubu přátel vojenské historie, ukázka původních historických hasičských výzbrojí a uniforem a vystoupení mažorettek. K poslechu a tanci jsou každoročně zvány známé hudební skupiny. Náměstí je obklopeno řadou stánků s občerstvením, s upomínkovými předměty, pamětními mincemi či publikacemi o Rumburku, které rádi nakupují především turisté.

4.2 Varnsdorf

Je největším a nejlidnatějším městem ve Šluknovském výběžku. Jeho součástí jsou také Světlina a Studánka. Žije zde 15 600 obyvatel. V roce 2008 se město zúčastnilo soutěže týdeníku Ekonom a získalo druhé místo v krajském kole Město pro byznys 2008.

Vzdálenost mezi Varnsdorfem a Prahou je 120 kilometrů, do Děčína přibližně 50 kilometrů. Město hraničí ze dvou stran se Spolkovou republikou Německo, což je významná poloha pro rozvoj cestovního ruchu. Z 80% převládají v návštěvnosti Šluknovska právě němečtí občané. Druhou nejvíce početnou skupinu tvoří Holanďané, několik z nich si zakoupilo ve městě chalupy a jezdí sem na dovolené. Ve městě není žádné specifické místo, které by bylo známé za hranicemi regionu a hojně navštěvované turisty. Historických památek je zde málo a turisté do Varnsdorfu přijíždějí především za nákupy. Z památek stojí za zmínku kostel svatého Petra a Pavla, kostel svatého Karla Boromejského, u nás známý jako kostel bez věže a cennost lidové architektury podstávkové domy. Návštěvníci přijíždějící za kulturou mají možnost zhlédnout představení v městském divadle, zajít do muzea nebo kina. Sportovní vyžití zde není příliš podchyceno vhodnými zařízeními. Nachází se zde tenisové kurty, umístěné nepříliš dobře mezi panelákovým sídlištěm a plavecký bazén, který již potřebuje rekonstrukci. Nevýhodou města je, že nemá ucelené centrum a náměstí kde by se lidé scházeli. Náměstí zde představuje plocha před městským úřadem, sloužící jako parkoviště. Jediným reprezentativním bodem je kostel svatého Petra a Pavla po pravé straně náměstí. Bohužel zde není kašna či historický sloup se sochami, jako to bývá ve většině měst. Proto může střed města připadat turistům neatraktivní. Nadějný se zdá projekt vybudování malého náměstí s fontánou, lavičkami, zelení a novým osvětlením nedaleko hlavní třídy ve městě. Samotná rekonstrukce by měla být zahájena ještě v letošním roce, po vyřízení majetkových vztahů a získání stavebního povolení. Nepříliš dobře je situováno autobusové nádraží, přesně uprostřed města naproti náměstí. Mnohokrát zastupitelstvo města projednávalo zrušení autobusového nádraží vedle náměstí a jeho přesunutí na nedaleký okraj města. Nová poloha by nezpůsobila zmatky místním obyvatelům ani turistům. Z plánů vždy ale nakonec sešlo. Nepříliš šťastné bylo vybudování tří hypermarketů v centru města a další se nachází na okraji města. Kulturní hlavní třída s centrem a přírodními parky tedy ve Varnsdorfu zatím není. [6], [10]

4.2.1 SWOT analýza

Komise cestovního ruchu a příhraniční spolupráce vypracovala městu Varnsdorf Plán rozvoje cestovního ruchu na období let 2007 – 2013. Vypracovali SWOT analýzu, zjišťovali profil návštěvníka a představili katalog projektů na uvedená období. Hlavními prioritami je spolupráce se zahraničním městem Großschönau a místními podnikateli, katalog ubytovacích a stravovacích služeb, zlepšení internetové prezentace města a jiné. Vytvoření systematického plánu bylo již zapotřebí, neboť neustále je návštěvnost města nižší, než by si představitelé města a lidé provozující ubytovací a stravovací služby přáli. [17]

Silné stránky:

- ❖ Výhodná geografická poloha
- ❖ Možnost využít okolní rozmanitosti a blízkosti turisticky atraktivních lokalit při tvorbě produktů cestovního ruchu
- ❖ Aktivita města v oblasti česko – lužickosrbských vztahů
- ❖ Lidová a měšťanská architektura města

Slabé stránky:

- ❖ Chápání města - město bez centra, pamětihodností, historické tradice
- ❖ Tranzitní město
- ❖ Nízká kvalita základních a doplňkových služeb cestovního ruchu
- ❖ Nedostatečná propagace města
- ❖ Nedostatečná údržba veřejných prostor
- ❖ Rostoucí nezaměstnanost
- ❖ Úroveň vzdělanosti a kvalifikovanosti obyvatel

Příležitosti:

- ❖ Propagace města a jeho okolí
- ❖ Sportovní zázemí
- ❖ Oblast lidové architektury
- ❖ Volnočasové a sportovní aktivity, rozvoj cyklostezek, možnosti pěší turistiky
- ❖ Rozvoj podnikatelských aktivit v oblasti služeb – hotelnictví, pohostinství

- ❖ Rozšiřování spolupráce se zahraničními partnery v oblasti cestovního ruchu
- ❖ Venkovská a ekologická turistika
- ❖ Zvýšený zájem o rekreační a poznávací pobyty

Hrozby:

- ❖ Vyšší turistická atraktivita okolních lokalit
- ❖ Podcenění údržby kulturních a technických památek
- ❖ Nedostatek finančních prostředků
- ❖ Nedocenění významu rozvoje cestovního ruchu vedením města
- ❖ Podcenění významu aktivit cestovního ruchu pro rozvoj malého a středního podnikání a tvorbu nových pracovních příležitostí ²

Stejně jako Rumburk, tak i Varnsdorf považuje za svou nejsilnější stránku geografickou polohu, obklopenou ze tří stran Spolkovou republikou Německo. Varnsdorf je pomyslnou spojnici mezi Rumburkem a Prahou, mnoho lidí tudy pouze projíždí, což je nevýhoda tranzitního města a je jeho slabou stránkou. Z čeho by mohlo město v budoucnu těžit je zaměření na venkovskou a ekologickou turistiku a přinést tak finanční prostředky do městské pokladny, kterých má město Varnsdorf nedostatek.

4.2.2 Nejnavštěvovanější místa ve městě

Rybník Mašíňák

Městský rybník byl vyhledávaným turistickým cílem v dobách před pěti lety. Rekreační oblast s ubytováním v dřevěných chatičkách nebo stanování. V posledních letech byl rybník v letních měsících napaden sinicemi, kvalita vody nebyla příliš dobrá, sociální zařízení zchátralá a areál nevypadal příliš atraktivně. Změna k lepšímu nastala v polovině roku 2008, kdy byla městu schválena dotace ve výši 21 milionů korun na revitalizaci vodní plochy.

² Varnsdorf Plán rozvoje cestovního ruchu [online]. [cit. 21. 12. 2008]. Dostupný z WWW: <http://www.varnsdorf.cz/files/Plan_rozvoje_CRuchu_2008.pdf>

Hrádek

Restauraci s vyhlídkovou věží a obrovským sálem pro taneční zábavy navštěvovali nejen obyvatelé Varnsdorfu, ale i širokého okolí. Byla známá její vyhlášenost a patřila k nejvyhledávanějšímu místu ve Šluknovském výběžku. Kolem roku 1989 bohužel budova chátrá kvůli nezájmu nového majitele, který ji získal privatizací. Záchrana Hrádku se podařila díky vzniklému nadačnímu fondu Hrádek – Burgsberg. V současné době je již zpřístupněna vyhlídková věž a část hlavní budovy. Po rekonstrukci bude v budově znovu otevřena restaurace a kavárna. Hrádek se tak může stát hlavním turistickým cílem ve Varnsdorfu a vkládám do něj velikou naději k přilákání turistů. [27], [28]

Obr. 5 Hrádek ve Varnsdorfu

Zdroj: <http://www.varnsdorf.cz/images/hradek.jpg>

4.3 Šluknov

Šluknov je nejvýše položené město ve Šluknovském výběžku a současně nejsevernější město v České republice. Žije zde zhruba 6000 obyvatel a je po něm pojmenován celý výběžek. Městské části Šluknova leckdy zaujmou turisty již svým názvem: Království, Císařský, Nové Hrabčíc, Rožany a Kunratice. Dominantou města je renesanční zámek, kostel svatého Václava a sloup Nejsvětější trojice. Při delším pobytu ve městě stojí za účast společenské akce v Domě kultury, městském kině nebo pěší výlet po okolní přírodě.

Ve městě se nachází několik restaurací a pár ubytovacích zařízení. Jedno či dvě zařízení dosahují vyšší kvality, zbylá jsou spíše průměrná. Když turisté přijíždí do Šluknova, po hlavním silničním tahu z Rumburku, město je příliš nenadchne. O to hůř, že se jedná o nejseverněji položené město a s tím to potenciálem by mělo lákat turisty. Budovám při hlavní silnici padá omítka nebo přímo chátrají. Výjimkou je pouze nově zrekonstruovaný Šluknovský zámek. V některých částech města již proběhla rekonstrukce chodníků a autobusových zastávek. Další na opravu zatím čekají. Vedení města investuje do oprav a obnovy centra města. Pokud ale turisté zavítají do vedlejších ulic a okrajových částí města, mnohé z ulic jsou zdevastovány. Způsobeno je to romskou částí obyvatelstva. Město na mě působilo nevýrazně, kladně bych hodnotila, mimo Šluknovského zámku, dostatek zeleně ve městě a opravené vlakové nádraží. Když turisté přijedou vlakem, nabudou tedy prvního kladného dojmu. Významným místem pro získání informací je Regionální informační centrum. Turistům je snadno dostupné v prostorách Šluknovského zámku. V rozpočtu města pro rok 2009 jsem bohužel nenašla jedinou položku ve výdajích města, která směřuje do propagace města a rozvoje cestovního ruchu. Snahou města je poskytnout peněžní prostředky především do kultury a zámku. Část prostředků je vymezena pro regionální informační centrum. [20]

4.3.1 SWOT analýza

Šluknov, stejně jako předchozí větší města v regionu, má vypracován Strategický plán rozvoje města na období 2007 až 2015. Město si stanovilo priority rozvoje a doufá, že jejich dodržením zvýší atraktivnost a životní styl v obci. První prioritou je zkvalitnění dopravní infrastruktury ve městě, životního prostředí a posílení bezpečnosti obyvatel. Druhá priorita se týká rozvoje kulturní a sportovní oblasti města a rozvojem cestovního ruchu. Podporou podnikání a tvorbou nových pracovních míst se zabývá třetí priorita. Cílem čtvrté priority je zvýšení vzdělanosti místní obyvatel a zvýšit dostupnost bydlení všem.

Silné stránky:

- ❖ Turisticky atraktivní okolí města s neporušenou přírodou
- ❖ Hustá síť značených turistických a cyklistických tras
- ❖ Poloha nejsevernějšího města s v rámci České republiky s aktivním hraničním přechodem do Německa
- ❖ Rozvinutá železniční síť regionu s možností napojení do Německa
- ❖ Blízkost NP České Švýcarsko, Chráněná krajinná oblast Labské pískovce a Lužické hory

Slabé stránky:

- ❖ Odchod mladých a vzdělaných lidí z města
- ❖ Nedostatek pracovních příležitostí
- ❖ Nedostatek ekonomicky silných podnikatelských subjektů
- ❖ Obtížné dopravní spojení z vnitrozemí
- ❖ Nedostatek ubytovacích kapacit
- ❖ Chátrající bývalé průmyslové objekty
- ❖ Absence zařízení pro volnočasové aktivity obyvatel
- ❖ Nevyhovující technický stav vybraných místních komunikací

Příležitosti:

- ❖ Vznik ubytovacích kapacit pro rozvoj cestovního ruchu
- ❖ Pokračování a udržení tradičních akcí, vytváření nových zajímavých a netradičních programů pro návštěvníky města
- ❖ Zkvalitnění dopravní infrastruktury
- ❖ Dobudování nových cyklotras, turistických a naučných stezek
- ❖ Vznik skupiny pro přípravu databáze projektů města, provázanost projektů, hledání finančních zdrojů pro záměry města a realizaci projektů
- ❖ Pokračující kvalitní a cílená propagace města

Hrozby:

- ❖ Odchod vzdělaných lidí
- ❖ Snižující se odbornost místní základny pracovní síly
- ❖ Nekompletnost vybavenosti z pohledu cestovního ruchu

- ❖ Zhoršování stavu dopravní infrastruktury
- ❖ Nárůst nezaměstnanosti ³

Z hlediska cestovního ruchu je nejsilnější stránkou města dobře značená hustá síť turistických tras a stejně jako u předešlých měst, významná poloha mezi Chráněnými krajinnými oblastmi. Většina měst ve Šluknovském výběžku trpí stejným problémem, kterým je nedostatek pracovních míst, odchod mladých lidí z regionu a nedostatečná odbornost obyvatel. Opakujícím se nedostatkem je technický stav pozemních komunikací. Na hlavních silničních tazích je spousta nerovností a děr, stav vedlejších komunikací je ještě mnohem horší.

4.3.2 Nejnavštěvovanější místa ve městě

Šluknovský zámek

Renesanční zámek je hlavním turistickým cílem ve městě. Postaven byl s přilehlou zahradou v 16. století a náležel k němu pivovar, sladovna a zahrada na pěstování chmelu. Po požáru je nyní nově rekonstruován do původní podoby. Turisté mohou navštívit všechny prostory zámku s původními historickými exponáty každý den i o sobotách a nedělích. V prostorách zámku se nachází také regionální informační centrum a zámecká cukrárna. Každou poslední červnovou sobotu v roce se pořádají zámecké slavnosti. V loňském roce je navštívilo na 4 000 návštěvníků. [20]

³ *Město Šluknov Strategický plán rozvoje města Šluknov, 2008* [online]. [cit. 2. 1. 2009]. Dostupný z WWW: <http://www.mesto-sluknov.cz/gallery/SPRM_Sluknov_0.pdf>

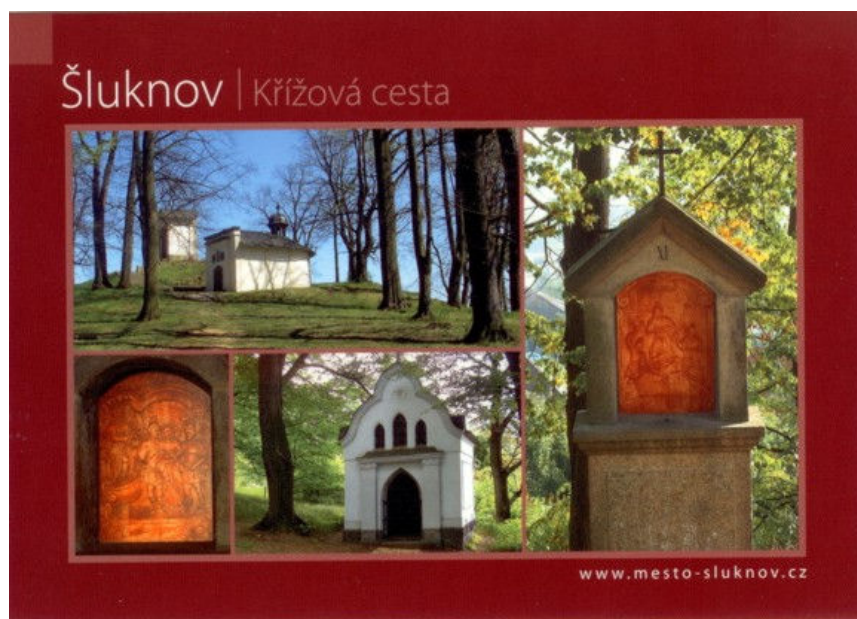

Obr. 6 Zámek Šluknov

Zdroj: http://www.regiony24.cz/obr/clanky/velke/080815_Zamek_Sluknov.jpg

Křížová cesta ve Šluknově

Křížová cesta byla postavena v 18. století místním obchodníkem. Obchodník se zavázal, pokud se mu bude ve Šluknově dařit, postaví zde Křížovou cestu. Její výstavbu nefinancoval celou sám, ale s pomocí dárců. Cestu tvoří dvanáct zastavení, z části zděné a z části tesané do skalního podloží. Ke Křížové cestě patří Getsemanská zahrada s pískovcovými sochami svatého Petra, Jakuba a Jana a tři stromové aleje. Památka byla znovu otevřena v roce 2005 po rekonstrukci uskutečněné městem Šluknov, Ministerstvem kultury České republiky a programu PHARE. Slavnostní vysvěcení proběhlo při příležitosti Dnů Evropského dědictví. Po znovu otevření Křížové cesty se místní památka dostala na druhé místo v návštěvnosti turistů.

Obr. 7 Křížová cesta ve Šluknově

Zdroj: <http://www.mesto-sluknov.cz/index.php?doc=1517>

4.4 Jiřetín pod Jedlovou

Tato obec má pouze 590 obyvatel, ale v cestovním ruchu ve Šluknovském výběžku má velký význam. V roce 1992 byla část obce prohlášena za městskou památkovou zónu. Díky zástupcům obce rozvíjejících program na podporu a rozvoj cestovního ruchu v roce 1998 získala obec titul Vesnice roku. Celostátní soutěž proběhla pod záštitou Ministerstva pro místní rozvoj. Jiřetín je oblíbeným místem mnoha turistů, proto se o víkendech zdvojnásobuje počet obyvatel, tvořený přijíždějícími chalupáři. Tato malebná obec na kopci mě zaujala na první pohled. Klid, příroda, na náměstí kostel a informační centrum. Několik hospůdek, menších pensionů, obchůdků a hlavně žádné supermarkety nenarušují nádherný krajinný ráz přírody. Služby pro turisty a obyvatele nejsou ještě příliš rozvinuty, není ale problém zajet do sedm kilometrů vzdáleného Varnsdorfu nebo do Krásné Lípy. V Jiřetíně pod Jedlovou se nachází cenné kulturní památky, stříbrný důl a letní i zimní sportovní vyžití. Štola byla poprvé zpřístupněna turistům již v roce 1935 v délce 320 metrů. Každoročně ji navštíví okolo 6 000 lidí. Sportovní areál nabízí všestranné využití – tenisové kurty, bazén, hřiště pro volejbal a nohejbal, minigolf, atletická dráha a další. Do areálu dojíždí lidé za sportem i z blízkých měst, možností je také ubytování. Zimní

sportovní areál se rozkládá mezi Jedlovou a Tolštejnem, v provozu jsou dva lyžařské vleky. [14]

Nejnavštěvovanější místa ve městě

Křížová hora

Křížová hora je dominantou Jiřetína pod Jedlovou. Počátky vzniku se datují od 18. století. Cestu na vrchol hory lemují sochy apoštolů Petra, Jakuba, Jana a Ježíše. Křížovou cestu tvoří jedenáct kapliček a dvě kaple, celkem čtrnáct zastavení. Tuto památku navštěvují každý rok tisíce turistů, především poutníků na církevní svátek 14. září Povýšení svatého kříže.

Obr. 8 Křížová hora v Jiřetíně pod Jedlovou

Zdroj: <http://www.jiretin.cz/cz/index.htm>

Jedlová hora

Jedlová patří k nejvyšším vrcholům v severních Čechách. Je vysoká 774 metrů nad mořem a na samém vrcholu je vystavěna rozhledna s restaurací. Po náročnější pěší túře na vrchol, návštěvníci nejdříve rádi využijí občerstvení v restauraci a následně se vydají zdolat schody 23 metrů vysoké věže. Již tradičně se pořádají turistické pochody na její vrchol v letním i zimním období. Turisté jsou lákáni na krásný kruhový výhled na Lužické hory, Českosaské Švýcarsko a celý Šluknovský výběžek. Při dobré viditelnosti lze spatřit Ještěd, Bezděz a hřebeny Krušných hor. [13]

Obr. 9 Jedlová hora

Zdroj: <http://www.jiretin.cz/cz/index.htm>

Tolštejnské panství

Významným projektem na podporu cestovního ruchu ve Šluknovském výběžku je Tolštejnské panství. Původním cílem bylo zvýšit návštěvnost v regionu Šluknovska, dnes je již zapojeno také Sasko v Německu. Prvotní myšlenku na založení tohoto projektu měl Mikroregion Tolštejn. Předlohou mu byla historická data z 14. století, kdy v té době opravdové Tolštejnské panství, jehož dominantou byl středověký hrad, vlastnil rod pánů Berků z Dubé. Při zakládání projektu v roce 2001 se jeho autoři inspirovali skutečnými fakty rodu Berků. Zachovány jsou původní barvy ve znaku rodu, historická hranice, původní platidlo – krejcary, podobizna Berky z Dubé a další. Všichni turisté se mohou zúčastnit vandrování po Tolštejnském panství a jít po stopách loupežníka Vildy. Po zakoupení Vandrovního pasu získá turista za každé navštívené místo razítko do pasu a za určitý počet obdrží dva krejcary. Krejcary pak mohou dále směňovat za suvenýry a upomínkové předměty. Původní hrad Tolštejn, postavený roku 1337, byl důležitým opevněním při ochraně cesty z Čech do Lužice. V současné době se u příležitosti zahájení turistické sezóny každý rok v květnu pořádají na hradě i podhradí Tolštejnské slavnosti. Koná se zde světluškový pochod, rytířské hry, jarmark a hudební vystoupení. [29]

Ski areál Horní Podluží

Ski areál je v zimním období vyhlášeným sportovním centrem. Nachází se mezi Jiřetínem pod Jedlovou a Horním Podlužím. Dojíždí sem lyžaři nejen z celého Šluknovského výběžku a v zimě je hlavním turistickým cílem. Atraktivnost získal areál díky nočnímu lyžování, které je jediné v okolí. V provozu jsou dva vleky se dvěma sjezdovkami. Druhá sjezdovka navíc umožňuje vyžití pro snowboardisty, jelikož se zde nachází uměle vytvořené překážky. Pokud se turisté rozhodnou neplánovaně si zalyžovat, nevadí pokud nemají lyže vlastní, v areálu je půjčovna lyží i snowboardů. Pro děti i dospělé je tu lyžařská škola, restaurace a bezplatné parkoviště. V případě nepřízně počasí a nedostatku sněhu i tak sem mohou lyžaři zavítat, umělé zasněžování umožňuje lyžovat celou zimní sezónu. Obec Horní Podluží získala v roce 2008 titul Vesnice roku v rámci Ústeckého kraje. Přispěla k tomu nejen zachovalá příroda, technická památka kamenného větrného mlýna z roku 1843, několik rybníků, ale hlavně dobrá občanská vybavenost, pracovní zázemí a životní prostředí.

Kozí farma Žofín

Hlavní činností kozí farmy je chov a prodej koz, výroba sýrů a mléčných výrobků. Farma se nachází v Horním Podluží, kde jsou louky bohaté na byliny a tím zvyšují kvalitu mléčných výrobků. Farma je hojně navštěvována turisty a školními zájezdy. Prohlídka je zajištěna s odborným výkladem a ochutnávkou kozích produktů. Majitelé využili atraktivního místa spojeného s krásnou přírodou a chovem koz k provozu agroturistiky. Hosté zde mají k dispozici dva dvoulůžkové pokoje. Návštěvníci se mohou sami zúčastnit provozu farmy. Připravit krmení, uklízet stáje, naučit se dojit kozy a dokonce i asistovat u porodu. Tato forma turistiky není ještě příliš častou, myslím si ale, že si v brzké době najde své příznivce a bude tak kladně působit na rozvoj cestovního ruchu ve Šluknovském výběžku.

4.5 Krásná Lípa

Krásná Lípa tvoří centrum Českého Švýcarska, turisticky nejnavštěvovanější oblasti Šluknovského výběžku. Město tvoří pomyslnou bránu do národního parku. K roku 2008

žilo v obci 3 644 obyvatel. V současné době město nabízí kvalitní kulturní a sportovní vyžití. Za kulturou mohou návštěvníci jít do Kulturního domu s kinem, nebo zhlédnout výstavy v galerii v Domě volného času. O historii turistiky kraje se návštěvník dozví v Muzeu Českého Švýcarska, sídlícího na náměstí v nejstarším domě katastru města postaveného v roce 1729. Sportovní areál Českého Švýcarska nabízí plochy pro aktivní dovolenou. Nachází se zde tenisové kurty, beachvolejbalové hřiště, víceúčelové hřiště, minigolf, stolní tenis a dětské hřiště. Ve městě nabízí ubytování několik pensionů s dostatečnou ubytovací kapacitou, stravovacích zařízení již tolik není. Vzhled obce se v několika posledních letech výrazně zlepšil. Rekonstruují se budovy, dopravní komunikace a mění se přírodní ráz města. Samotné náměstí je odpovídajícím reprezentantem města, které tvoří začátek národního parku. Před několika dny začala plánovaná rekonstrukce náměstí, která ještě v budoucnu zvýší jeho atraktivnost. Místní obyvatelé vyzdvihují práci pana starosty. Dokázal motivovat obyvatele z nižších sociálních skupin a romskou menšinu, kteří začali pracovat na údržbě chodníků, sekání trávy a zapojil je do klasického života. Město si je vědomo přílivu turistů a poskytuje jim potřebné informace jak o městě tak o Národním parku České Švýcarsko. Důležitou roli zde hraje dobrá informovanost turistů prostřednictvím Informačního centra, otevřeného sedm dní v týdnu a jeho dostupnost. [30]

Nejnávštěvovanější místa ve městě

Dům Českého Švýcarska

Krásná Lípa, kde vás již při příjezdu do města vítá cedule s názvem Národní park České Švýcarsko, je jejím hlavním bodem při vstupu do parku. Právě zde se turisté dozví důležité a zajímavé informace o národním parku a tipy na výlety. Kromě klasických informačních služeb, nabízí dům také turistické, vzdělávací a poradenské služby. Díky interaktivní expozici zjistí turisté zábavnou formou kulturní a přírodní atraktivitu regionu. [30]

Vlčí hora

Rozhledna Vlčí hora se nachází zhruba pět kilometrů od centra Krásné Lípy. Hora je tvořena čedičem, v některých místech sloupcovým. Velké množství magnetovce na vrcholu hory způsobuje často vychýlení kompasu. Na své si zde přijdou především turisté

cestující za krásami přírody, jelikož ve zdejším lese žijí vzácné druhy rostlin. Turisté mohou využít ubytovacích a stravovacích služeb v restauraci Vlčí hora. Menší nevýhodou je, že rozhledna není otevřená stále. Turisté zjistí tyto informace na internetu nebo v restauraci Vlčí Hora. [13]

Obr. 10 Rozhledna Vlčí hora

Zdroj: http://www.krasnalipa.cz/images/stale/imgbig/okoli_80.jpg

Krásná Lípa je navštěvována po celý rok pořádáním nejrůznějších sportovních a kulturních akcí. Nejen pánskou veřejnost zaujme pořádání mezinárodního setkání majitelů motocyklů Čechie Böhmerland konané vždy první sobotu v září. Akce je ku příležitosti Dnů Českého Švýcarska. Tyto motocykly jsou technickou kuriozitou, vyráběly se mezi světovými válkami právě zde v Krásné Lípě. Za úžasnou podívanou stojí každoroční setkání uměleckých řezbářů Řezbářské sympozium TILIA v Českém Švýcarsku. Akce je podporována Ministerstvem kultury České republiky a Česko-německým fondem budoucnosti. Cyklistickou tradicí je světový závod žen Tour de feminin O cenu Českého Švýcarska. Závodnice přijíždí ze všech koutů Evropy, aby se mohly zúčastnit Světového poháru. Akce se koná každý rok v červenci a letos to již bude 22. ročník. Závod probíhá po celém Šluknovském výběžku, v části Českého Švýcarska, v polské Bogatyni a Löbau

v Německu. Turisté tedy nemusí cestovat daleko do místa startu závodu do Krásné Lípy, ale mohou zhlédnout závod podle jednotlivě rozvržených etap v různých městech.

Ve Šluknovském výběžku se kromě pěti významnějších měst, uvedených výše, nachází dalších třináct měst a obcí. Nechci jim ubírat na významu, ale nespátřuji v některých z nich příliš velký turistický potenciál. V každém z nich jsou kulturní památky a jedinečná přírodní krajina, také ale ovšem několik atributů, které jsou rozvoji cestovního ruchu přítěží. V některých městech je více heren než stravovacích a ubytovacích zařízení. Blízkost německých hranic je důvodem k mnoha night clubům. Výjimkou nejsou ani benzínové pumpy v centru města a všudypřítomní vietnamští obchodníci.

4.6 Další významná místa ve výběžku

4.6.1 Tanečnice

Ve Šluknovském výběžku jsou desítky rozhleden. Rozhledny se stávají jeho dominantou a jsou jedním z důvodů, mnohačetných návštěv pěších turistů. Tanečnice je nejseverněji položená rozhledna ve Šluknovském výběžku, ale také nejsevernější rozhledna v České republice. Leží poblíž obce Mikulášovice, nedaleko hranic se Spolkovou republikou Německo. Tudíž více než českými turisty je navštěvována více německými turisty. Původní věž, postavená ze dřeva, neodolala místním povětrnostním podmínkám a byla v minulosti nenávratně poškozena větrnou bouří. V roce 1905 byla slavnostně znovuotevřena a stavebními materiály již byly kameny a cihly. Turisté se k ní dostanou po žluté a modré turistické značce. Pojmenování získala věž na základě pověsti, kdy mladá dívka chodila tančit na kopec a sváděla myslivce. Nová věž je vysoká 26 metrů a má 138 schodů. Z věže je vidět Národní park České i Saské Švýcarsko jak na české, tak i na německé straně hranic. Občerstvení najdou turisté v přilehlé restauraci a potřebné informace v informačním středisku v Mikulášovicích. [13]

Obr. 11 Rozhledna Tanečnice

Zdroj: http://www.mikulasovice.cz/data/clanky/clanky_show.php?id_clanku=6

4.6.2 Brtnické ledopády

Ledopády jsou úžasným úkazem, který dokáže vytvořit pouze příroda. Nachází se nedaleko Starých Křečan. Část této oblasti patří ke Chráněné krajinné oblasti Labské pískovce a Národnímu parku České Švýcarsko. Turisté vycházející z Brtníků k ledopádům dojdou po zelené turistické značce. Nejlepší je navštívit ledopády v únoru. Jsou vytvářeny každý jinak a odpovídají tomu i jejich názvy, jako například Jeskyně víl, Velký ledový sloup či Ledopád varhany. Každý dorůstá do rozličných velikostí, některé jsou menší, jiné ovšem mívají až tři metry. Všem doporučuji ledopády alespoň jednou navštívit, je to nezapomenutelný zážitek. Turisté se na ně jezdí dívat až z daleka a nechybí ani cizinci.

Obr. 12 Brtnické ledopády

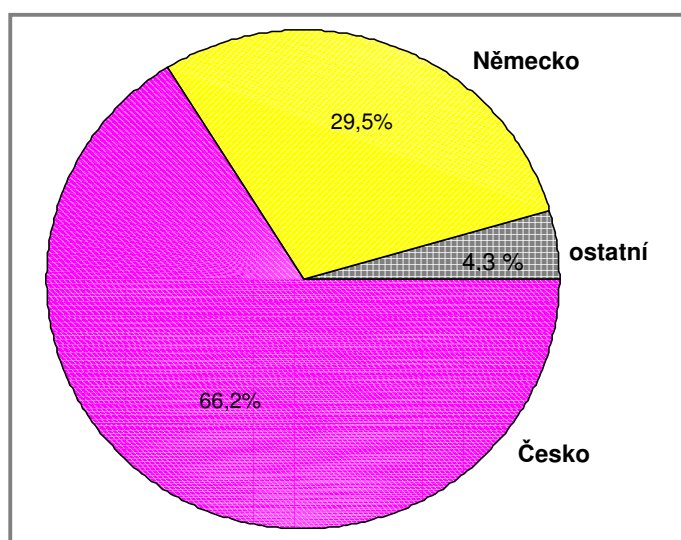
Zdroj: <http://tomplaminekhk.networx.cz/2004rok/2004-02-01-jp/index.html>

5. NÁRODNÍ PARK ČESKÉ ŠVÝCARSKO

Národní park České Švýcarsko patří mezi nejčastější cíle turistů, přijíždějících do severních Čech a do Šluknovského výběžku. Rozlohou patří menší, severní část národního parku do Šluknovského výběžku. Pomyslnou hranici může tvořit Chřibský hrádek, Na Tokáni a Černá brána. Do budoucna je plánováno rozšíření parku i na jeho severní straně. To by mohlo být důležitým podnětem ke zvýšené návštěvnosti Šluknovska a zvýšení jeho atraktivnosti. Národní park České Švýcarsko je nejmladším Národním parkem v České republice. Byl vyhlášen v roce 2000 a jeho celková rozloha činí 80 km². Na opačné straně hranic s Německem navazuje Národní park Saské Švýcarsko, který byl vyhlášen již v roce 1990. Na území parku se nachází jedinečná pískovcová skalní města, skalní hřebeny, kaňony, pískovcové věže a rozmanité druhy chráněných rostlin a živočichů. Unikátní krajinný ráz dotváří téměř 97 % zalesněného území národního parku a lidová architektura s roubenými podstávkovými domy. Park je oblíben mezi pěšími turisty i mezi cyklisty. V rámci Šluknovského výběžku je doporučeno pět cyklotras a Köglerova naučná stezka pro pěší turisty. Národní park také vytyčil trasy, pro stále oblíbenější hipoturistiku. Při jízdě na koních se nemusí pohybovat pouze po silnicích, ale využít i nové trasy, pokud dodrží stanovené podmínky. Nejčastějším turistickým cílem v národním parku s roční návštěvností 175 000 lidí je Pravčická brána. Na území Šluknovského výběžku je to Kyjovský hrádek s roční návštěvností dvaceti tisíc turistů a dalším místem je Na Tokáni. Správa Národního parku České Švýcarsko neusiluje o maximalizaci turistického ruchu a zvýšení výnosů z něho. Příčinou jsou ochranné důvody. Upřednostňují pohyb návštěvníků po okrajích Národního parku, aby příroda byla co nejméně narušována a ohrožována lidským působením. Upřednostňována je individuální turistika, ne hromadné autobusové zájezdy. Cílem Správy Národního parku je snesitelná optimalizace v souladu se Zákonem 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Zákon připouští rekreační využití v Národním parku, pokud nebude mít činnost negativní vliv na přírodní prostředí. Není povolena například výstavba větších hotelových komplexů. [2]

Z údajů vypracovaných agenturami pro České Švýcarsko jsem mohla zanalyzovat a vyhodnotit řadu zajímavých dat. Turisté přijíždějí do Českého Švýcarska především individuálně, bez využití služeb cestovních kancelářů. Organizovaných zájezdů je jen

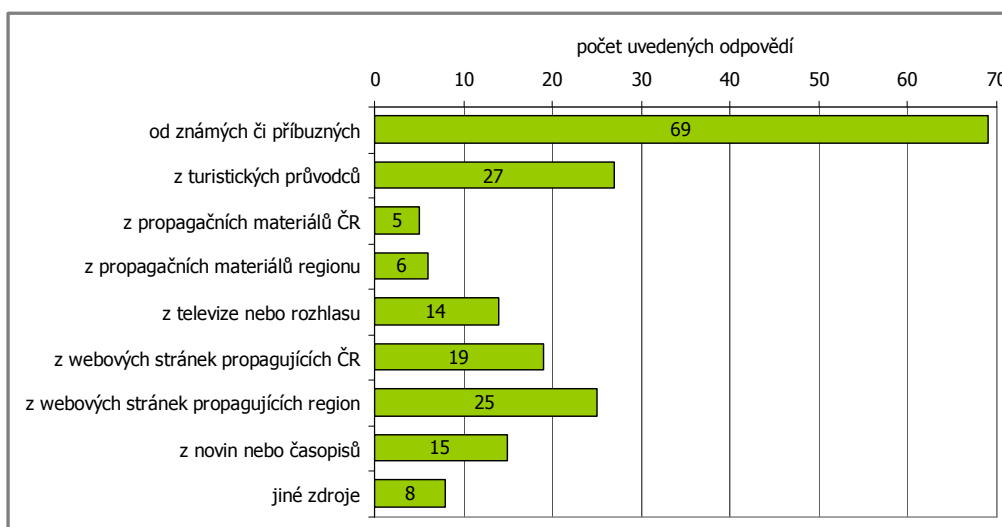
opravdu malá část a přijíždějí tak němečtí návštěvníci. Délka pobytu je u Čechů a cizinců odlišná. Češi zde pobývají až sedm dní, naproti tomu u cizinců převažují jednodenní výlety. Následující Obr. 13 znázorňuje procentní účast turistů na cestovním ruchu v Národním parku České Švýcarsko. Procentní návštěvnost českých turistů je 66,2 %. Nejčetnější skupina turistů z České republiky přijíždí z Prahy. Za ní se řadí turisté z přilehlých okresů Šluknovska, Děčín a Ústí nad Labem. Němečtí turisté navštěvují Národní park ve 29,5%. Nejpočetnější skupina přijíždí z Drážďan a Lipska. Mezi ostatní národnosti tvořící 4% návštěvnost patří Poláci, Angličané, Holanďané a další.

Obr. 13 Návštěvnost v Českém Švýcarsku rozdělená podle národností
Zdroj: Koncepce rozvoje cestovního ruchu ve Šluknovském výběžku

Velmi zajímavý je následující Obr. 14 znázorňující zdroje, odkud se turisté o Českém Švýcarsku dozvěděli. Nejvíce návštěvníků dá na rady svých známých a příbuzných. Je

velice důležité zanechat v návštěvnicích dobrý pocit a hezké vzpomínky na navštívené místo. Ti ho dále doporučí dalším lidem a do budoucna lze očekávat vyšší návštěvnost. Přibližně na stejné úrovni lidé hledají informace na internetových stránkách a v tištěných turistických průvodcích. Právě v turistických průvodcích čtou nejvíce přijíždějící návštěvníci z ciziny. Nejméně jsou využívány materiály, propagující celou Českou republiku. Cílem návštěvy je pěší turistika, poznávací turistika a cykloturistika.

Obr. 14 Zdroje informací o Českém Švýcarsku

Zdroj: Koncepce rozvoje cestovního ruchu ve Šluknovském výběžku

6. PŘÍHRANIČNÍ SPOLUPRÁCE S NĚMECKEM

Spolupráce měst v severních Čechách spolu s příhraničními městy v blízkém Německu existuje již po mnoho let. Oficiální navazování kontaktů však začalo až kolem roku 1991. Spolupráce neprobíhají pouze na komunální úrovni. Významné jsou především výměnné pobyty lékařů, studentů, učitelů a městské policie. Na studentských výměnných pobytech měla zásluhu hlavně Obchodní akademie v Rumburku, jejímž cílem bylo umožnit studium lužickosrbským studentům na středních školách na Šluknovsku. Nově vzniká spolupráce mezi varnsdorfskými základními školami, Seifhennersdorfem a Großschönau. Cílem je poznání partnerské země, regionu, jazyka a společné pořádání kulturních či sportovních akcí. Příhraniční spolupráce se rozvíjí také v oblasti aktivní turistiky. V roce 2008 bylo vypracováno několik projektů s novými návrhy cyklostezek, které budou propojeny se stávajícími cyklostezkami v Německu. Největší význam je kladen na trasu Großschönau – Varnsdorf – Seifhennersdorf. Zásadní význam mají v současné době vzniklé společné Česko – Německé regiony. [15], [6]

Přílehlé obce, patřící dle katastrálního území k městu Varnsdorf, zatím nevyvíjí dostatečné úsilí k rozvoji mezinárodních vztahů. V následující tabulce č. 1 lze vidět, pouze město Varnsdorf navázalo kontakty se sousedním německým městem Seifhennersdorf. Spolupráce se nejvíce odráží ve spoluzaloženém nadačním fondu Hrádek, kde se vyhořelá zřícenina bývalé restaurace vrací zpět do původní krásy.

Tab. 1 Příhraniční partnerství obcí katastrálního území Varnsdorf

Název obce	Partnerství s obcí	Společné akce
Dolní Podluží	-	-
Horní Podluží	-	-
Chřibská	-	-
Jiřetín pod Jedlovou	-	-
Rybniště	-	-
Varnsdorf	Město Seifhennersdorf	Společné plánování vybudování průmyslové zóny přímo na hranici. Polovina v SRN, polovina v Čechách. Spolupráce na obnově Hrádku - společný nadační fond "Hrádek - Burgsberg".

Zdroj: Městský úřad Varnsdorf

Z dotací Evropské unie pro oblast města Budyšin v Německu byla část rozdělena a je směřována do spolupracujícího mikroregionu Sever na české straně hranic. Schůzek se pravidelně účastní vedení městských úřadů, cestovní kanceláře a informační centra z regionu. Předmětem projednávání při poslední schůzce byly společné cyklotrasy a turistické trasy pro pěší turisty. [18]

Příhraniční spolupráce s Německem neprobíhá pouze na bázi společně dotovaných projektů, ale také v kulturní sféře. Příkladem může být Rallye Sachsen Classic. Majitelé 200 historických automobilů ze Saska projíždí českým územím se zastávkou na náměstí v Krásné Lípě. Automobily projíždí celým Šluknovským výběžkem od Šluknova, Staré Křečany, Zahrady, Krásná Lípa, Doubice, Jetřichovice do Hřenska. Akce se účastní významné osobnosti z českého i německého automobilového průmyslu. Pro turisty je vždy připraven doprovodný program s hudebními skupinami a stánkovým prodejem.

6.1 Euroregion Nisa

Euroregion Nisa byl založen v roce 1991 za účasti všech spolupracujících měst ze severních Čech, příhraničního Německa a Polska. Ze Šluknovského výběžku to byl Varnsdorf, Rumburk, Jiříkov a Šluknov. Na německé straně Neugersdorf, Seifhennersdorf a Ebersbach. Regiony spojují stejné historické kořeny, které jsou znázorněny i na městských erbech v Görlitz a Zittau. Společně jednaly o řešení problémů spojených s kamionovou dopravou, zatíženost hraničních přechodů a čištění odpadních vod. V rámci regionálního plánování a turistiky je vyzdvihována potřeba lepší přeshraniční infrastruktury, značení turistických stezek a publikace společných turistických map. Společným cílem je také vybudování kulturních, zdravotnických a sportovních kontaktů. Obyvatelé šluknovského výběžku mívají do Německa, jezdí nejčastěji v rámci Euroregionu, do zhruba třiceti kilometrů vzdálené Löbau a Žitavy. Do těchto měst se jezdí nejen za poznáním zdejších kulturních památek, ale také za nákupy. [16]

Zittau

Do Žitavy se z Varnsdorfu turisté snadno dostanou osobním automobilem asi za čtyřicet minut. Také lze využít služeb železniční dopravy, kde se na trase Varnsdorf – Liberec vystoupí po dvaceti minutách na vlakovém nádraží v Žitavě. Ve městě je zachováno původní historické centrum, kde se nachází pět kostelů, dvacet kašen a kolem padesáti památníků. Kulturní vyžití umožňuje divadlo Erhardt-Hauptmann-Theater, pořádající symfonické koncerty, opery a komedie. Pro rodiny s dětmi je tu zoologická zahrada a pro pěší turisty pohoří Zittauer Gebirge, které láká úžasnými skalními útvary. Rozvojové plány v rámci Euroregionu staví na ochraně životního prostředí, spolupráci na regionální bázi a podpoře cestovního ruchu. [3]

Löbau

Město se 17 000 obyvateli je známé především pořádáním rozličných veletrhů. Od nábytkářského, stavební a potravinové. Turistickým lákadlem je litinová rozhledna, která je ojedinělá v celé Evropě. Nachází se na vrchu Löbauer Berg, kde se pořádají slavnosti jara, lázeňské, masopust, Den dětí. Oblast Löbauer Berg byla vyhlášena chráněnou krajinnou oblastí a je zde možné zhlédnout řadu ohrožených rostlin a živočichů. [4]

Neugersdorf

Toto malé městečko na hranicích s Jiříkovem má celkem malý význam v návštěvnosti českých turistů. Neplatí to však v období 25. července až 30. července „na Jakuba“. Koná se zde největší lidová slavnost Horní Lužice Svatojakubská pouť. Na unikátních atrakcích, které nejsou v okolí severních Čech k vidění, si každý dospělí najde svou oblíbenou. Děti zde najdou strašidelný hrad nebo dětské kolotoče. Desítky stánků nabízejí typické německé pokrmy, klobásy, pivo a sladkosti. Slavnost má již téměř třisetletou tradici a v loňském roce ji navštívilo na 200 000 lidí. Přitom na každém kroku uslyšíte převážně češtinu, českých návštěvníků je tu někdy více než německy hovořících návštěvníků.

6.2 Malý euroregion Mandava – Spréva

Malý euroregion vznikl za spolupráce měst Jiříkov, Rumburk, Varnsdorf, Šluknov a Ebersbach, Grossschönau, Sohland a Waltersdorf. Společnost pro trvale udržitelný rozvoj Šluknovska, založená v roce 2000, se podílí na problémech regionu společně se spolkem Horní Mandava/pramen Sprévy. Za přispění obou společností vzniklo neformální přeshraniční sdružení Malý euroregion Mandava-Spréva. Zabývají se využitím volného času a podporou rozvoje cestovního ruchu v naší i německé příhraniční oblasti. [15]

6.3 Euroregion Labe – Elbe

V severních Čechách zahrnuje Teplicko, Ústecko, Litoměřicko a Děčínsko. Na německé části území Saské Švýcarsko, Horní Polabí a Východní Krušnohoří. Hlavní cílem je, jako u předešlých euroregionů, rozvoj cestovního ruchu, kultury, setkávání občanů ze spolupracujících oblastí. Dále společné řešení regionálního plánování, životního prostředí a infrastruktury.

7. UBYTOVACÍ ZAŘÍZENÍ

V regionu Šluknovského výběžku je dostatek ubytovacích kapacit. S ohledem na velikosti jednotlivých obcí a jejich v současné době poměrně malé účasti na cestovním ruchu, je ubytovacích zařízení dostatečné množství. Co se týče kvality, modernosti a útulnosti, dosahují bohužel nižší úrovně. Jen několik málo hotelů nabízí svým hostům komplexní dodatečné služby, jako fitnesscentrum, solárium, saunu a jiné. Ostatní ubytovací zařízení se omezují pouze na poskytnutí snídaně. Nejčtenější zastoupení na Šluknovsku mají penziony, převážně rodinného charakteru. Následují motely a několik hotelů, většinou tříhvězdičkových.

Problémem bývá, že majitelé ubytovacích zařízení přikládají malou důležitost umístění, ceně, propagaci a místní konkurenci. Umístění zařízení ovlivňuje druh poptávky po ubytování. Lidé cestující v pracovních záležitostech budou vyhledávat hotely nebo penziony v centrech měst a ubytovací vytíženost bude vyšší v pracovních dnech. Naproti tomu ubytování na vesnicích, obklopených nedotčenou krajinou, bývá více využíváno o prázdninách a víkendových pobytech. Do Šluknovského výběžku přijíždí spousta turistů, navštěvujících region, právě kvůli přírodě. Lidé utíkající z velkých měst, hlavně z Prahy si zde zakoupili chalupy a víkendy tráví zde. Chalupaření se oproti předchozím letem téměř zdvojnásobilo. Největší koncentrace je ve Starých Křečanech a Lipové. Druhým faktorem, rozhodujícím, zda turisté zvolí ubytování v penzionu nebo hotelu je cena za nocleh. Netvrdila bych, že se ubytování v regionu nějak výrazně liší od zbylého území České republiky. Spíše naopak, ceny za nocleh jsou v průměru stejné jako v jiných regionech, či dokonce nižší. Cena se odvíjí od zařízení pokoje, vybavení, nabízených službách, někdy také v závislosti na ročním období. Ubytovací zařízení doporučují infocentra, cestovní kanceláře nebo jsou informace dostupné v dopravních kancelářích železničních a autobusových dopravců. [7]

Ve Šluknovském výběžku jsou hotely a penziony střední velikosti. Maximální počet ubytovaných se pohybuje kolem čísla dvacet. Leckdy nedosahují příliš vysokých výdělků a vydání peněz na propagaci je nemyslitelné a považují ho za plýtvání penězi. Přitom právě propagace a reklama mohou přilákat nové turisty do hotelů a regionu jako celku. Úspěšný

hotel by měl být schopen udržet si své stálé klienty a nabádat, aby hosté doporučili hotel dalším svým známým či obchodním partnerům. V tomto oboru podnikání je tradičně velmi silná konkurence, zvláště pokud je hotelů ve městě hned několik. V regionu Šluknovska není síla konkurence tak značná, ubytovacích zařízení zde není příliš a každý podnik dokáže zaujmout něčím jiným. Toto je důležité, aby se tím začali zabývat majitelé hotelů. Na první pohled se zdá, že jsou služby nabízené v jednom hotelu stejné, jako v dalších hotelech stejného typu. Služby musí být ale upravovány vzhledem k cílovým skupinám hostů a přizpůsobovat je tak, aby byly pro ně přitažlivější. Hosté si všímají úrovně a jak často se pokoje uklízejí, ochoty zaměstnanců a schopnosti si hosty zapamatovat, zacházení se zavazadly, péče o děti a možnosti ubytovat také zvířata.

Převážná část příjezdějících turistů do Šluknovského výběžku využívá přenocování u svých příbuzných nebo známých. Další skupinou jsou turisté, kteří zde vlastní chaty. U cizinců jsou nejoblíbenější pensiony a ubytování v soukromí. Mezi školními výlety a cestujícími studenty je převažující forma přenocování v kempu. Ubytování v hotelech využívá v našem regionu pouze kolem deseti procent návštěvníků.

Ve Šluknovském výběžku existuje již několik ubytovacích zařízení ve vlastnictví cizinců. V Krásné Lípě se nachází pension s devíti pokoji, ubytovací kapacitou 18 lůžek, vlastněných Kanadany. Několikrát jsem měla možnost s nimi hovořit, poznat pension a jejich politiku řízení. Byla jsem překvapena jejich neznalostí českých zákonů, předpisů a přesto se rozhodli podnikat v České republice. Spolupracovali a plnou moc vložili do najatého manažera z Prahy, který jim doporučil koupi objektu v Krásné Lípě, objednal místní firmy na drobné opravy v objektu a byl jim překladatelem. Ani jeden z majitelů nehovoří česky, nemohli si tak zkontrolovat pověst objednaných stavebních firem, která nebyla nejlepší a vidět to je na odvedené práci. Ne vždy se vyplatí najmout někoho, neznalého místního prostředí. Loni v létě s ním rozvázali pracovní poměr a přijali zaměstnance na zajištění běžného provozu pensionu. Když není obsazen hosty, uklízečka a pokojská dochází třikrát týdně. Při ubytování mají hosté v ceně snídani a personál je přítomen od 6.30 do 12.30 hodin, není tedy přítomen celý den, v případě potřeby hostů, což vidím jako nedostatek. Na oběd či večeři musí dojíždět do okolních měst, jelikož v Krásné Lípě není moc stravovacích zařízení vyšší kategorie. Filosofii majitelů je pension

pro cizince, bez dětí a zvířat. Cílovou skupinou jsou tedy Němci, Francouzi, Holanďané a Angličané. Platba za přenocování a snídani tomu odpovídá. Na internetových stránkách Centra Českého Švýcarska sice mají odkaz na stránky pensionu, přesto převažující propagace je na kanadských stránkách o ubytování a zahraničních cestovních kancelářích. Motivem ke koupi pensionu, vzdáleného tisíce kilometrů od Kanady, je krajina Šluknovského výběžku. Příroda uprostřed lesů a kopců byla hlavním důvodem, proč si vybrali toto místo. Celý provoz pensionu organizují prostřednictvím emailů z Kanady a občasných telefonátů. Dvakrát do roka přijedou na měsíc, zkontrolují budovu, provedou uvnitř a na zahradě drobné úpravy a odjíždí zpět. Nemyslím si, že je to šťastné řešení, řídit provoz pensionu na dálku, bez dostatečné kontroly zaměstnanců a zjištění, zda jsou hosté spokojeni.

V následující tabulce č. 2 jsou porovnány stravovací a ubytovací zařízení v obcích, které spadají do katastrálního území města Varnsdorf. Turisticky nejvýznamnější obcí je zde Jiřetín pod Jedlovou a odráží se to i v počtu ubytovacích zařízení, kde převyšuje s jedenácti zařízeními Varnsdorf. V počtu stravovacích zařízení je na prvním místě město Varnsdorf, následované Jiřetínem pod Jedlovou a Dolním Podlužím.

Tab. 2 Stravovací a ubytovací zařízení v katastrálním území Varnsdorf

Název obce	Počet obyvatel k 1.1.2003	Stravovací zařízení				Ubytovací zařízení			
		Počet	Na 100 obyv.	Míst u stolu	Na 100 obyv.	Počet	Na 100 obyv.	Lůžek k přespání	Na 100 obyv.
Dolní Podluží	1189	6	0,50	120	10,09	2	0,17	32	2,69
Horní Podluží	751	4	0,53	150	19,97	3	0,40	70	9,32
Chřibská	1435	3	0,21	87	6,06	7	0,49	621	43,28
Jiřetín pod Jedlovou	578	13	2,25	400	69,20	11	1,90	586	101,38
Rybniště	711	3	0,42	100	14,06	3	0,42	100	14,06
Varnsdorf	15944	26	0,16	1000	6,27	6	0,04	140	0,88
obec III Varnsdorf	20608	55	0,27	1857	9,01	32	0,16	1549	7,52

Zdroj: Městský úřad Varnsdorf

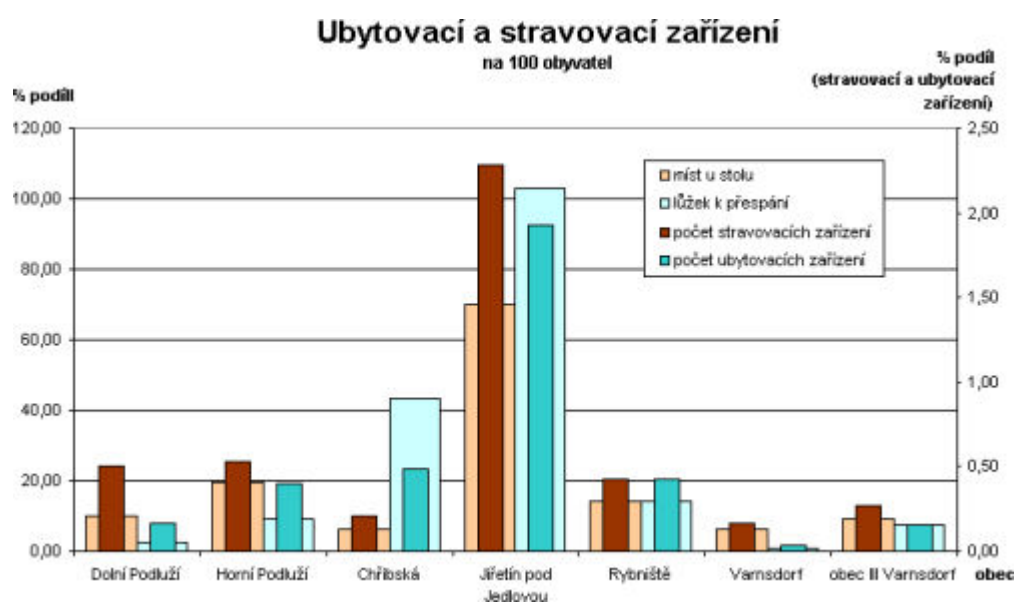
8. STRAVOVACÍ ZAŘÍZENÍ

Stravovacích zařízení je provozováno ve Šluknovském výběžku více, než ubytovacích zařízení. Málokteré restaurace však mají dlouholetou tradici a trvání. Velká fluktuace majitelů stravovacích zařízení způsobuje, že ani sami obyvatelé města nevědí, která restaurace je otevřena či je již na dobro zavřena. Před deseti lety měla každá restaurace své stále konzumenty, především z řad německých turistů. V současné době ale turisté z německého příhraničí přijíždějí stále méně a místní obyvatelé, jichž je velká míra bez zaměstnání či sociálně slabší, nenavštěvuje stravovací zařízení příliš často. Proto není divu, že provozovatelům těchto zařízení klesají zisky, své restaurace pronajímají a velmi často mění sortiment nabízených služeb z hotových jídel a minutek pouze na zařízení nabízející občerstvení. Je opravdu obtížné najít dobrou restauraci na posezení s přáteli a dobře se najíst. Převažujícím typem stravovacích zařízení na Šluknovsku jsou nezávislé restaurace ve vlastnictví jednotlivců. Následují hospody a bary, kde je podávání jídla až druhořadé. Ve městech je možné se stravovat v několika rychlých občerstveních a bufetech. Restaurace vlastníci světové řetězce typu McDonald se na Šluknovsku nevyskytují. Stejně tak není možné navštívit nový fenomén, kterým jsou jídelny se zdravou výživou. Rozvíjejícím trendem v našem regionu je zřizování pizzerií a čínských restaurací, kterých je ve městě hned několik. Přitom provozování stravovacích zařízení spojených s určitou atraktivitou může přinášet značné zisky a přilákat návštěvníky z okolních měst. Ve Varnsdorfu je v prostorách nově otevřeného kina zřízena restaurace a strážníci se jenom hemží. Před odpoledním zhlédnutí filmu rodičů s dětmi se zastaví na oběd, nebo po večerním promítání na večeři.

Faktory, které zákazníci hodnotí při návštěvě stravovacího zařízení závisí na sortimentu nabídky pokrmů, chuti a úpravě jídla. Profesionalita zaměstnanců restaurace ve schopnosti rychle vyřídit objednávku, přístup k zákazníkům, ochota vysvětlit způsob přípravy jídla a vstřícnost. Zákazníci se vždy rádi vrací do restaurace s příjemnou atmosférou, kde je pohodlí, vhodná otevírací doba a možnost platby nejen v hotovosti, ale stále se rozvíjející platbou kreditní kartou. U pizzerií je výhodou, pokud umožňují po telefonické objednávce dovoz jídla přímo domů. Stravovací zařízení v regionu nejsou příliš propagovány. Několik

restaurací dává svou reklamu do místních novin, nebo na internetové stránky města, s aktuální nabídkou hotových jídel. [7]

Na Obr. 15 jsou porovnána některá města Šluknovského výběžku z hlediska ubytovacích a stravovacích kapacit. Jednoznačně nejvyšší počet těchto zařízení je v obci Jiřetín pod Jedlovou. Tato obec je současně nejvíce navštěvovaným místem v porovnání s ostatními obcemi v grafu. Město Varnsdorf zaostává v počtu ubytovacích a stravovacích zařízení téměř za všemi uvedenými obcemi.

Obr. 15 Ubytovací a stravovací zařízení na 100 obyvatel

Zdroj: <http://www.varnsdorf.cz/showdoc.do?docid=247>

9. KULTURNÍ A SPORTOVNÍ ZAŘÍZENÍ

Jaká je vybavenost kulturními a sportovními zařízeními v jednotlivých větších městech Šluknovského výběžku jsem se snažila zachytit již v rámci kapitoly Programy rozvoje měst. V tabulce č. 3 jsou uvedena kulturní zařízení a v tabulce č. 4 sportovní zařízení. Porovnávána jsou větší města s menšími obcemi, které zatím nebyly výše uvedeny. Varnsdorf je jedno z mála měst, kde je divadlo a působí zde stálá divadelní scéna. Spíše než divadlo, přijíždějící turisté, trávící zde i v okolí dovolené, navštěvují kino. Nejvyšší kvalitou a moderním zvukovým zařízením je vybaveno kino ve Varnsdorfu. Centrum Panorama, kde je kino provozováno, je nejnavštěvovanějším ve výběžku. I v menších obcích kina stále promítají. Příkladem může být kino Dolní Podluží. Přilehlý Jiřetín pod Jedlovou, který patří mezi nejvíce navštěvované obce, vlastní kino neprovozuje. Působí zde ale finanční spolupráce a obec Jiřetín pod Jedlovou přispívá na provoz kina v Dolním Podluží, aby turisté a místní obyvatelé mohli zhlédnout film tam. Relativně čteněji než divadla jsou zastoupena muzea. Ráda bych vyzvedla muzeum v Rumburku. Donedávna by člověk nepoznal, že právě projíždí okolo městského muzea. Fasáda budovy byla mnoho let neopravovaná a označení Muzeum nebylo příliš čitelné. Koncem loňského roku proběhla rekonstrukce budovy, dnes je již opět muzeum plně v provozu s hezkou výraznou barvou budovy a nikdo nepřehlédne nápis Muzeum. Varnsdorfské muzeum stále čeká na finanční dotaci k provedení již několik let odkládané rekonstrukce. Městské knihovny jsou zřízeny, až na malé výjimky, ve všech městech Šluknovského výběžku.

Tab. 3 Seznam kulturních zařízení ve vybraných obcích

<i>Město, obec</i>	<i>Kino</i>	<i>Divadlo</i>	<i>Knihovna</i>	<i>Muzeum, výstavní síň</i>
Dolní Podluží	ANO	X	ANO (2x týdně, bezplatný internet)	X
Doubice	X	X	ANO (1x týdně)	X
Jiřetín pod Jedlovou	X	X	ANO (1x týdně)	ANO
Krásná Lípa	ANO	X	ANO (denně, bezplatný internet)	ANO
Rybniště	X	X	ANO (1x týdně)	X
Varnsdorf	ANO	ANO	ANO (denně, bezplatný internet)	ANO

Zdroj: Strategický rozvojový dokument mikroregionu Tolštejn na období 2007-2013

Sportovních areálů pro aktivní dovolenou se nachází ve Šluknovském výběžku dostatek. Leckdy ale jejich vybavenost a modernost zaostává a turisté je nevyužívají. Jedním z kvalitních sportovních areálů pro mnohostranné využití najdeme v Jiřetíně pod Jedlovou. Nové úpravy sportovišť a výstavba dalších probíhá v Krásné Lípě a ve Varnsdorfu.

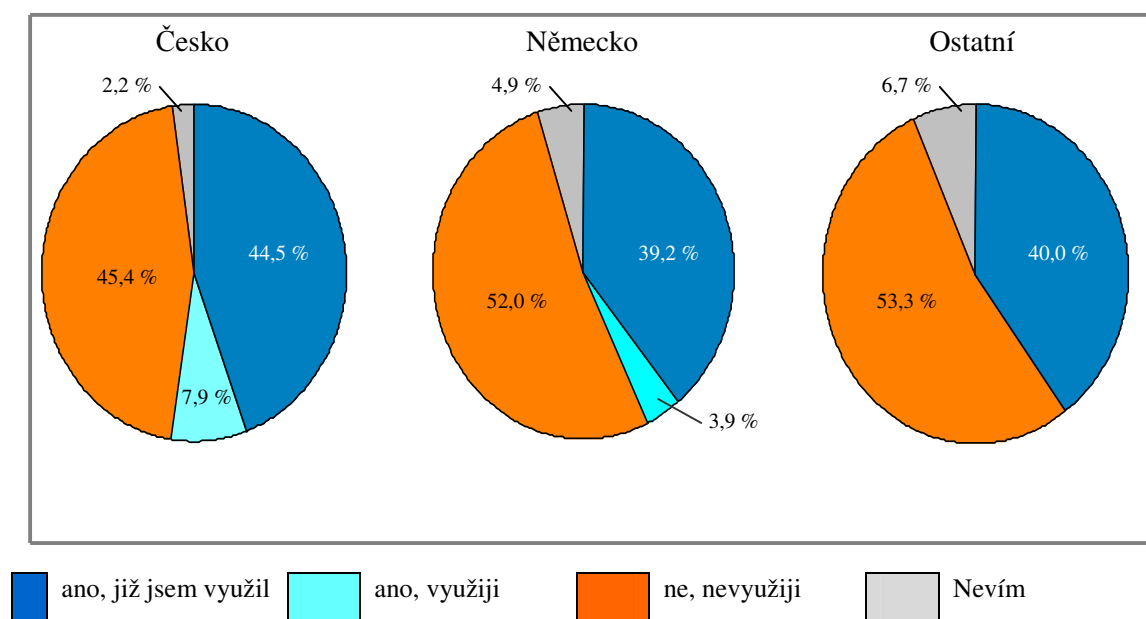
Tab. 4 Seznam sportovních zařízení ve vybraných obcích

<i>Město, obec</i>	<i>Koupa- liště</i>	<i>Krytý bazén</i>	<i>Fitness- centrum</i>	<i>Jízda na koní</i>	<i>Vleky</i>	<i>Tenis</i>	<i>Ostatní</i>
Dolní Podluží	ANO	X	X	X	X	ANO	Atletická dráha, minigolf, volejbal, univerzální hřiště s umělým povrchem
Doubice	X	X	X	ANO	X	ANO	
Horní Podluží	ANO	X	X	ANO	ANO	ANO	Stolní tenis, fotbalový areál
Chřibská	ANO	X	X	ANO	X	ANO	Horolezecká stěna, více-účelové hřiště s atletickou dráhou, fotbalové hřiště
Jiřetín pod Jedlovou	ANO	X	ANO	ANO	ANO	ANO	Minigolf, volejbal, univerzální hřiště s umělým povrchem
Krásná Lípa	ANO	X	ANO	ANO	X	ANO	Hala stolního tenisu, krytá tenisová hala
Rybniště	ANO	X	X	X	X	X	
Varnsdorf	ANO	ANO	ANO	X	X	ANO	Krytá hala, hala stolního tenisu

Zdroj: Strategická rozvojový dokument mikroregionu Tolštejn na období 2007-2013

10. TURISTICKÁ INFORMAČNÍ CENTRA

Turistická informační centra jsou hlavním zdrojem informací o regionu a blízkém okolí poskytované návštěvníkům a místním obyvatelům. Z údajů, které mi byly sděleny v informačních centrech, mohu říci, že služeb center více využívají právě čeští obyvatelé. Cizinci zajdou do infocenter méně, může to být způsobeno jejich nevědomostí, kde informační centra sídlí a jejich nedostatečnou propagací. V následujícím Obr. 16 je znázorněno, jak využívají turisté informačních center. Grafy jsou rozděleny podle národnosti na českou a německou. Při návštěvě Šluknovského výběžku turisty z České republiky lze říci, že polovina turistů služeb informačních center v minulosti již využila. Přibližně stejná polovina českých turistů nevyhledává informace v turistických centrech. Němečtí turisté v 52% nevyužívají informační centra. V budoucnu se ale předpokládá nárůst turistů ve Šluknovském výběžku a proto by mohlo procento využívajících německých turistů informačních center vzrůst z 39,2% na vyšší hodnotu. Z ostatních národností, přijíždějících na Šluknovsko, využilo služeb center 40%.

Obr. 16 Využívání služeb informačních center turisty

Zdroj: Koncepce rozvoje cestovního ruchu ve Šluknovském výběžku

10.1 Informační středisko Krásná Lípa

Patrně nejdůležitější turistické informační centrum ve Šluknovském výběžku je v Domě Českého Švýcarska v Krásné Lípě. Informační středisko je velmi dobře situováno, ať turisté přijíždí do města z jakéhokoliv směru, vždy nás silnice dovede přímo na náměstí v Krásné Lípě, kde se centrum nachází. Přístupné je turistům každý den, mění se pouze časy otevírání doby v závislosti na ročním období. Je nejvyhledávanějším informačním centrem s největší návštěvností. V loňském roce 2008 do centra zavítalo 32 tisíc lidí. Poskytují základní informace jako klasická informační centra ve výběžku, související s ubytováním a stravováním. Dále prodávají mnoho suvenýrů a vstupenek. Dalšími službami, které nejsou již tak tradiční je nabídka průvodcovských služeb, pobytové balíčky na klíč, ekoporadna, internet a občerstvení. Co už opravdu v dalších informačních centrech ve výběžku není k dispozici, je poskytování vzdělávacích, poradenských a publikačních služeb. Turisté zde tedy získají požadované komplexní informace z různých oborů. Nejčastěji navštěvují infocentrum Češi, v 30% procentech pak německy hovořící návštěvníci. Nejčtenější dotazy směřují k otevírací době informačního střediska, jízdním řádům, tipům na výlety a možnosti ubytování v Českém Švýcarsku. Jako upomínkové předměty návštěvníci rádi nakupují mapy, knižní průvodce, publikace o Českém Švýcarsku, pohlednice a dřevěné turistické známky. Nově zrekonstruovaná budova nenabízí pouze prostory pro informační středisko, ale jedinečně je zde zpracována interaktivní expozice České Švýcarsko: život, tajemství, inspirace. Zábavnou formou se návštěvník seznámí s historií, přírodními a kulturními památkami Českého Švýcarska. Výstava se nachází ve dvou patrech Domu Českého Švýcarska, kde jsou ke zhlédnutí interaktivní exponáty jako větrný mlýn nebo lososí cesta. Součástí výstavy je také poučný film a každý se může zúčastnit soutěží s kvízy a úkoly. Vstupné do expozice je dostupné všem, pro dospělé za čtyřicet korun a pro děti, studenty, důchodce a skupiny se uplatňují slevy. Hojně je expozice navštěvována základními školami a pomocí názorných ukázek si děti zapamatují určitě více informací o Národním parku, než kdyby si o něm povídali pouze ve školních lavicích. Důležitost, význam a atraktivnost expozice je známá po celé České republice, nasvědčují tomu i jména některých návštěvníků. Byli zde na prohlídce: prezident České republiky Václav Klaus, Mgr. Petr Gandalovič, Mgr. Ondřej Liška, Přemysl Sobotka i velvyslanec Nizozemského království Jan Lucas von Hoorn.

10.2 Informační centrum ve Varnsdorfu

Varnsdorfské informační centrum se nachází přímo v centru města. Je velice dobře situováno a na dálku viditelně označeno. To je již prvním bonusem, kdy turisté snadno informační centrum naleznou. Při vstupu do provozovny jsem byla velice mile překvapena. Místnost je barevná, prostorná, na zdech pověšeny mapy Varnsdorfu a okolí, propagační materiály jsou dostupné všem a rozprostřeny na stolku před pultem, zdi barevné, na políčkách opřeny turistické průvodce, knížky o Varnsdorfu, DVD, propagační předměty Tolštejnského panství, květinová výzdoba střídaná s další spoustou upomínkových předmětů a pohlednic. Pracovnice informačního centra jsou velice milé a příjemné. Sjednala jsem si s nimi schůzku na další den, ochotně souhlasily, že mi poskytnou informace a zodpoví mé otázky k diplomové práci. Již z tohoto prvního setkání jsem měla dobrý pocit a záhy jsem pochopila, proč sem místní obyvatelé rádi chodí pro kdejakou radu. Vstřícnost a ochotu považuji za jedny z nejdůležitějších vlastností u lidí, kteří každý den komunikují s turisty, obyvateli a dobře tedy reprezentují město. Poskytují informace z oblasti ubytování, stravování, jízdních řádů, otvírací doby kulturních památek a úřadů, prodej vstupenek do divadla a na plesy, prodej turistických průvodců, map a dalšího. Mezi upomínkovými předměty pro děti prodávají pexeso s fotografiemi města Varnsdorf a pro tatínky například hrnečky a vlaječky fotbalového klubu Slovan Varnsdorf. Během dopoledne stráveného s pracovníci, přišlo do infocentra kolem dvaceti zájemců o informaci. Roční návštěvnost se pohybuje okolo čtyř tisíc. V roce 2007 činila 4 402 a v roce 2008 návštěvnost byla 3 910. Před třemi lety přitom byla návštěvnost na dvou tisících pěti stech. Tradičně nejvíce lidí zavítá do informačního centra v červnu, červenci a srpnu. V zimních měsících návštěvnost mírně klesá. Zajímavá je analýza zpracovávání počtu návštěvníků. Pracovnice používá starou lidovou metodu čárkování. Když přijde tazatel, udělá si v sešitě k příslušnému datu propiskou čáru. V průběhu roku se cílem turistů stává Hrádek, České Švýcarsko, Jiřetín pod Jedlovou a Stříbrná štola. Přes zimu se zajímají o lyžování na Jedlové a v Horním Podluží. Z osmdesáti procent jsou návštěvníky informačního centra čeští turisté, dvacet procent tak připadá na cizince, u kterých převažují němečtí občané. Němečtí turisté nepřijíždí pouze z blízkého okolí a příhraničních měst, ale také zde zjišťovali informace lidé z Dortmundu a Kolína nad Rýnem. Místní obyvatelé se nejčastěji chodí ptát na pořádané kulturní či sportovní akce ve městě, nakupují vstupenky do divadla a mapy. U cizinců to nelze jednoznačně říci, zde převládá individualita lidí a

různorodost pokládaných otázek. Ve městě si mohou vybrat z osmi ubytovacích zařízení a třiatvaceti stravovacích zařízení, která zahrnují i kavárny, cukrárny a rychlá občerstvení. Turisté z České republiky při hledání stravovacích zařízení upřednostňují levnější restaurace s poledním menu. Cizinci se naproti tomu ptají na restaurace s vyšší kvalitou a nevdají jim zaplatit tomu odpovídající cenu. Pracovnice infocentra poskytují informace nejen pokud lidé přijdou přímo, ale také odpovídají na emaily a zodpovídají telefonické dotazy. Turistické informační centrum je finančně podporováno městem Varnsdorf. Žádná školení a kurzy nejsou pracovnícům umožněna. Požadavkem na ně jsou jazykové znalosti. Pracovnice hovoří částečně německy a znají základy angličtiny.

10.3 Informační centrum v Rumburku

Na základě informací z internetových stránek, by měly být ve městě Rumburk zřízeny dvě informační centra. Opak byl bohužel pravdou. Místní turistické informační centrum sídlící na náměstí bylo před půl rokem z technických a organizačních důvodů zrušeno. Za výlohou je pouze nalepen papír s omluvou obyvatelům a turistům. Z internetových stránek Loretánské kaple má druhé informační centrum sídlit v prostorách Lorety. I toto centrum bylo zrušeno již před dvěma lety. Toto zjištění mě nemile překvapilo, Rumburk je druhým největším městem ve Šluknovském výběžku a je bez turistického informačního centra? Jeho cílem musí být dobře informovat a lákat turisty. Město je dobře kulturně a historicky vybaveno, pokud se však turisté o památkách nedozvědí a při příjezdu do města budou spoléhat na získání informací z informačního centra, jak to v jiných městech bývá zvykem, budou rozčarováni a pochybuji o jejich opětovné návštěvě tohoto města. Kde se mají dozvědět o dobrých ubytovacích zařízeních, otevírací době kulturních památek, zeptat se na nejzajímavější místa ve městě či nakoupit vstupenky? V Loretánské kapli mi paní průvodkyně poskytla několik základních informací. K dispozici zde mají i několik propagačních letáků. Vlhkost ve vstupní hale se podepsala na kvalitě propagačních materiálů. Zajímala mě návštěvnost tohoto místa, které nabývá na významu v celé Evropě. Paní průvodkyně si vede návštěvnost pouze ve školním sešitě, počítač tu k dispozici nemají. Loretánská kaple je známá i za hranicemi České republiky. Roční návštěvnost se pohybuje v průměru kolem šesti tisících a třetinu tvoří právě turisté ze zahraničí. Nebývají

to pouze obyvatelé z německého příhraničí, ale Loretu navštívili i lidé z Ruska, Austrálie, Švédska a Kazachstánu. Poměrně velkou část z českých turistů tvoří Moravané. Průvodkyně vytýkala vedení města špatnou spoluprací mezi nimi a zástupci jednotlivých památek. Ani městské Rumburské noviny nevyvíjí patřičný zájem a novinky a akce realizované například Loretou. Prvními zájemci a tazateli bývá tisk Mladá fronta nebo Děčínský deník. Spolupráce zde chybí na všech stranách, jak je vidět. Vedení města oponuje nedostatkem finančních prostředků. Jak chce ale usilovat o zvýšení zájmu mezi turisty, když jim nedokáže poskytnout základní informace vybudováním alespoň jednoho turistického informačního centra s kvalitními zaměstnanci, znalými potřebnými informacemi a jazykovým vybavením? Příkladem mohou Rumburku jít menší obce jako Jiřetín pod Jedlovou a Krásná Lípa, které mají vlastní turistická informační centra a v rozpočtu města se najdou vždy peníze na jejich provoz.

10.4 Informační středisko Jiřetín pod Jedlovou

Menší turistické informační středisko se nachází v obci Jiřetín pod Jedlovou. Menší je ale pouze co se rozlohy týče, ne co do počtu návštěvníků. Snadno může konkurovat informačním centrům ve větších městech jako Varnsdorf, Šluknov a dosahuje i většího významu. Roční návštěvnost se dokáže vyhoupnout až k dvaceti tisícům. V loňském roce to bylo osmnáct tisíc návštěvníků. Nejvytíženější jsou letní měsíce červen, červenec a srpen. Jen v srpnu se přišlo zeptat na informace tři tisíce osob. V porovnání s informačním střediskem ve Varnsdorfu je to jeho téměř roční návštěvnost. Stejně jako u předchozích center, hlavními návštěvníky jsou Češi, následovaní německými občany. Otevřeno mají každý den od osmi hodin do půl páté. Nejvíce pokládaných otázek se týká zříceniny hradu Tolštejn, rozhledny Jedlová a kdy je otevřen Stříbrný důl. V zimních měsících se návštěvníci ptají, kde jsou možnosti lyžování, na stezky, sjezdovky a ceníky. Největší zájem je o nákup map, turistických známek a pohledů. Jelikož je Jiřetín pod Jedlovou centrem Tolštejnského panství, v infocentru jsou vystaveny s možností koupě keramické sošky loupežníka Vildy, Vildova medovina a vandrovní pasy. Na políčkách jsou umístěny propagační předměty jako keramické hrníčky, turistické deníky, mapy a magnetky. Na stěnách pověšeny mapy Mikroregionu Tolštejn s vyznačenými zajímavými turistickými

cíli v regionu. Prostory turistického informačního centra jsou malé, ale útulné a hezky zařízené. Spousta návštěvníků se sem vždy vrací, když přijedou na dovolené. Paní za pultem je příjemná a ochotná se vším pomoci a vysvětlit. Provozovatel infocentra zaměstnankyním neumožňuje další vzdělávání v oblasti cestovního ruchu formou školení nebo seminářů, to místní pracovníce trochu mrzí. Požadavky na jazykové znalosti jsou především na němčinu, několik základních frází angličtiny pracovníce infocentra také zvládají. Informační centrum není nějak specificky propagováno. Informace o něm najdeme na internetových stránkách města a z propagačních vizitek. Pořadatelem řady propagačních a kulturních akcí konaných městem Jiřetín pod Jedlovou je Agentura rozvoje Tolštejnského panství. Agentura propaguje Jiřetín a Tolštejnské panství na veletrzích cestovního ruchu a pořádá kulturní akce ve městě.

10.5 Regionální informační centrum ve Šluknově

Regionální turistické informační centrum je v nejseverněji položeném městě České republiky, ve Šluknově. Informační centrum se nachází v prostorech Šluknovského zámku. Toto místo je opravdu jedinečné, již při vstupu na mě dýchla historie a původní zachovalý strop s restaurovanými kresbami tento pocit ještě umocnil. Je to opravdu rozdíl, oproti ostatním informačním centrům, působících v jedné místnosti. Regionální informační centrum bylo vybudováno díky projektu financovaného ze Společného regionálního operačního programu Severozápad. Centrum není určeno pouze pro město Šluknov, ale také má posloužit ostatním obyvatelům z obcí Mikroregionu Sever. Měsíčně navštíví informační centrum kolem 700 návštěvníků, v letním období čísla dosahují dvojnásobku. V roce 2008 roční návštěvnost byla třináct tisíc. Mezi nejsilnější měsíce každý rok patří červenec. Kdybychom však spočítali dotazy přijaté emailem, roční návštěvnost by ihned stoupla. Právě otázky spojené s ubytováním, přijímají pracovníce emailem nejčastěji. Z tohoto vyplývá, že turisté hledají informace o ubytování dříve než přijedou a ne náhodně až v místě dovolené. Mezi služby poskytované informačním centrem patří, kromě podávání turistických informací, prodej upomínkových předmětů, map, turistických známek, přístup k internetu, tisk a kopírování, kroužkování do vazby a jiné. Tím že infocentrum sídlí v přízemí Šluknovského zámku, pracovníce provází návštěvníky také po

prohlídkách zámku. Českými turisty jsou prohlídky zámku nejvyužívanější službou, za nimi je využívání přístupu na internet a zúčastnění se výstav. Naproti tomu turisty ze Spolkové republiky Německo zajímají informace o solných jeskyních. V prodeji propagačních předmětů vedou dřevěné turistické známky, přívěšky a mapy. Zaujal mě velký počet knižních publikací opřených na poličkách. Jelikož se jedná o regionální centrum, nabízejí zde knížky i o dalších městech Šluknovského výběžku a o Národním parku České Švýcarsko, ne pouze o Šluknově. Spousta vystavených upomínkových předmětů je s tematikou Tolštejnského panství. Jako jediným pracovním informačního centra ve výběžku jim jsou poskytovány semináře a účastní se veletrhů cestovního ruchu. Jazykovými znalostmi pracovníků jsou němčina a angličtina.

Turistická informační centra jsou v každém turisticky důležitém městě. Návštěvníci tak mají dostatek příležitostí, kde získat informace, které hledají. Prostředí kanceláří jsou útulná a nabízejí spousty propagační předmětů Šluknovska. Všechny pracovníce, se kterými jsem se setkala, byly ochotné a vyjdou lidem vždy vstříc. Jejich jazyková vybavenost ve většině turistických centrech je dostatečná a dorozumí se ve dvou světových jazycích. V Regionálním informačním centru ve Šluknově mi sdělili, že během půl roku se má otevírat informační centrum i v Rumburku, kde je v současné době dočasně uzavřeno. Je to příznivá informace, jelikož Rumburk patří k turisticky navštěvovaným místům a všichni návštěvníci informační centrum ocení.

11. DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

Pomocí dotazníkového šetření jsem chtěla zjistit, jaký názor mají na Šluknovský výběžek jeho vlastní obyvatelé. Předmětem šetření bylo poznat, zda lidé tráví volný čas cestováním, jaké prostředky dopravy využívají a jaká místa rádi navštěvují. Druhý okruh otázek spočívá v doporučení přírodních či kulturních turistických cílů přijíždějícím návštěvníkům. Obyvatelé Šluknovského výběžku měli sami zvážit možné důvody nízké návštěvnosti regionu a uvést, co by se mělo v městě, kde žijí zlepšit.

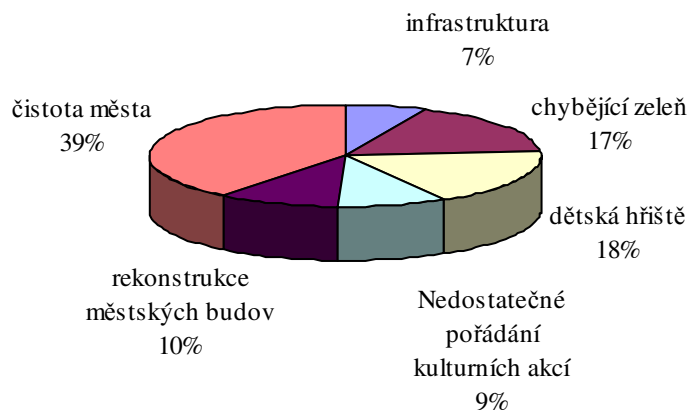
Dotazníkové šetření na základě dotazníku s 8 otázkami uvedeného v příloze č. 1, probíhalo v období 20.3. - 10. 4. 2009 ve Varnsdorfu na hlavní třídě Národní a v Rumburku na Lužickém náměstí. Celkem se průzkumu zúčastnilo 51 respondentů. Z Varnsdorfu 35 obyvatel, z Rumburka 10, ze Starých Křečan 3, z Krásné Lípy 2 a z Horního Podluží 1 obyvatel. Podíl žen na průzkumu činil 52% a podíl mužů 42%. Nejvíce zúčastněných respondentů patří do věkové skupiny 26 až 35 let, následované věkovou kategorií 46 až 55 let. Z celkového počtu dotázaných cestuje nebo jezdí na výlety téměř polovina osob. Třetina osob tráví volný čas doma nebo návštěvou kulturních či sportovních akcí. Nejčastější odpovědi na dotazované otázky jsou uvedeny v Tab. 5.

Tab. 5 Nejčtenější odpovědi dotazníkových otázek

Otázka číslo	Pořadí nejčtenějších odpovědí (1 nejčastější)		
	1.	2.	3.
1.	Cestuji, jezdím na výlety	Doma	Kulturní akce
2.	Národní park České Švýcarsko	Hrádek	Brtnické ledopády
3.	Národní park České Švýcarsko	Jiřetín pod Jedlovou a okolí	Brtnické ledopády
4.	Osobní automobil	Jízdní kolo	Pěší turistika
5.	Čistota města	Dětská hřiště	Chybějící zeleň a parky
6.	Obchody	Restaurační zařízení	Kino
7.	Kriminalita	Nízká kvalita ubytovacích zařízení	Nedostatek kulturních památek
8.	Národní park České Švýcarsko	Krajina	Jedlová

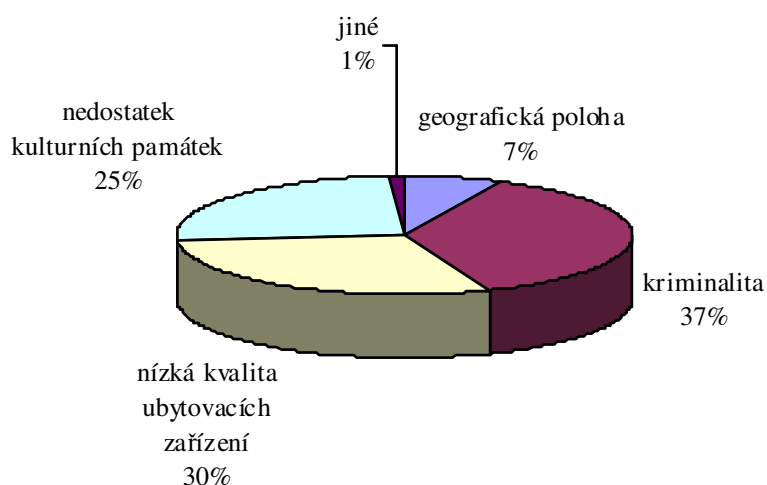
Zdroj: vlastní

Obyvatelé Šluknovska nejraději navštěvují Národní park České Švýcarsko (34%). V hodnocení následuje Hrádek ve Varnsdorfu s 16% a Brtnické ledopády s 13%. Nezanedbatelná je návštěvnost obce Doubice a rozhledny Dymník v Rumburku. Převládající místo, které by obyvatelé doporučili turistům je Národní park České Švýcarsko. Dále respondenti doporučují k návštěvě obec Jiřetín pod Jedlovou a okolí, kde se nachází řada rozhleden. Na třetím místě jsou Brtnické ledopády. Ostatní doporučená místa dosáhla podobné úrovně. Místa zahrnují Tolštejn, Loretu v Rumburku a místní restaurace. Většina dotázaných upřednostňuje k cestování osobní automobil. Jízdní kolo využívá 21% lidí. V několika příštích letech je očekáván nárůst počtu cyklistů, neboť stále vznikají nové cyklostezky. Pěší turistika je zastoupena v 19%. Překvapující je nízké využití veřejných dopravních prostředků k cestování. Na hodnocení měst a místního cestovního ruchu byly zaměřeny další otázky, které jsou zachyceny na následujících obrázcích Obr. 17 a Obr. 18. Odpovědi na otázku: Co byste chtěli osobně ve vašem městě zlepšit, znázorněnou Obr. 17, jednoznačně převládla u obyvatel odpověď: čistotu města. Nejméně lidem vadí kvalita infrastruktury ve městě.

Obr. 17 Návrhy na zlepšení podmínek ve městech
Zdroj: vlastní

Většina respondentů navštěvuje ve volném čase obchody. Tuto odpověď zaškrtnly především ženy. Restaurační zařízení uvedly naproti tomu ve větším procentním poměru muži. Mezi kulturními zařízeními bylo vícekrát zodpovězeno kino s 23%, než divadlo, které navštěvuje 6% dotázaných. Důvodem může být malý počet divadel ve výběžku. Kino se nachází v každém větším městě. Na Obr. 18 je znázorněno, v čem obyvatelé spatřují nízkou turistickou návštěvnost Šluknovského výběžku. Podle převážné většiny respondentů, je hlavním důvodem nižší návštěvnosti výběžku kriminalita. Z celkového počtu dotázaných je 30% nespokojeno s nízkou kvalitou ubytovacích zařízení, 25% s nedostatkem kulturních památek a špatnou geografickou polohu označilo 7 % lidí. Mezi jinými důvody nízké návštěvnosti byl nezájem lidí cestovat, špatná propagace regionu a nedostatečná dopravní obslužnost.

Obr. 18 Důvody nízké turistické návštěvnosti
Zdroj: vlastní

V poslední otázce měli respondenti zodpovědět, co je podle nich dominantou Šluknovského výběžku. Většina jednoznačně uvedla za dominantu Národní park České Švýcarsko (29%). Další častou odpovědí byla obecně krajina Šluknovska spolu s rozhlednami. Mezi rozhlednami je za dominantu považována Jedlová. U 9% dotazníků bylo uvedeno, že dotazovaní nevědí, co by označili za dominantu výběžku. Církevní stavby doporučilo 6% respondentů.

Ze všech vyplněných otázek v dotazníku vyplývá, že místní obyvatelé hodnotí Národní park České Švýcarsko, jako největší přínos pro rozvoj cestovního ruchu ve Šluknovském výběžku. Respondenti uvedli Národní park i jako místo, které sami rádi navštěvují a které by nejvíce doporučili turistům k návštěvě. Důležité pro místní turismus jsou také rozhledny. Respondenti označili převážně rozhlednu na Jedlové, zříceninu hradu Tolštejn, Vlčí horu a rozhlednu Dymník v Rumburku. Názory dotazovaných občanů na nízkou návštěvnost byly téměř shodné. Kriminalitu považují lidé za největší přítěž, která by měla být řešena, aby se zlepšilo povědomí o Šluknovsku. Zlepšení turismu v jednotlivých městech by přispěl větší důraz na čistotu městských prostranství. Ačkoliv se na první pohled zdá nevýhodná geografická poloha výběžku v nejsevernějším cípu republiky, podle respondentů to nemá podstatný vliv na turistiku.

12. ZHODNOCENÍ A VÝHLED DO BUDOUCNA

Ať lidé navštěvují jakýkoliv region v republice, poskytované služby jsou téměř všude stejného charakteru. Prvotním cílem tedy musí být snaha osob odpovědných za rozvoj cestovního ruchu v konkrétním městě o odlišení našeho regionu od ostatních, aby byl pro nové a stávající klienty zapamatovatelný. Cílem představitelů měst a také soukromých podnikatelských subjektů musí být zlepšení pověsti Šluknovského regionu. Města ve výběžku musí nabízet takové služby a produkty, které uspokojí potřeby svých obyvatel, turistů, podniků a investorů. Vše se bohužel odvíjí od finančních prostředků měst, přitom městské pokladny menších obcí v regionu dosahují svého dna a neumožňují vydání peněz bez dlouhodobě stanoveného plánu. Udržování v provozu kulturní a jiná zařízení, obchody, restaurace, která mohou využívat i místní obyvatelé a která bez podpory příjmů z turizmu často bankrotují. V současné době se hlavním odlišením stává kvalita, která odlišuje jednu destinaci od druhé. Turisticky vyspělé destinace se zakládají na kvalitě poskytovaných služeb, tuto strategii musí přijmout i malé regiony, jakož i region šluknovského výběžku. Základem je vytvoření kvalitní materiálně – technické základny a kvalitního lidského potenciálu v cestovním ruchu. Lidé posuzují nabízenou kvalitu subjektivně. Organizace poskytující služby předem musí zjistit, co si cílová skupina klientů přeje a snažit se to co v nejlepší formě nabídnout. Nespadají sem pouze poskytované služby, ale klient již posuzuje formu poskytování prvotních informací o destinaci, kterou chce navštívit. Tuto úlohu by měly v odpovídající kvalitě zajišťovat cestovní kanceláře či agentury a infocentra ve městech. Pokud však neposkytnou zákazníkům služby či informace v požadované kvalitě, kterou zákazník očekává, dochází k tomu, že klienta ztratí a on hledá jinou destinaci pro dovolenou. Platí pravidlo, které říká, že spokojený zákazník doporučí danou lokalitu pěti známým a nespokojený zákazník to oznámí dvojnásobku lidí. Tito lidé se také započítávají do procenta ztracených potenciálních zákazníků. [8]

12.1 Koncepce rozvoje a propagace regionu

Při formování koncepce rozvoje cestovního ruchu ve Šluknovském výběžku musí být zjištěny a uspořádány zdroje tržních příležitostí. Nabízet v regionu něco, čeho je na trhu

nedostatek. Cílová místa, která mají již turisté v paměti nabízet vylepšeným způsobem. Při snaze získat nový okruh klientů, je hlavním bodem nabídka nového produktu dané destinace. Určením jednotlivých odlišností regionu, popisující konkurenční výhody jsou základním podkladem pro sestavení strategického plánu rozvoje regionu. Mezi produkční faktory se zahrnují přírodní, kulturní a historické zdroje, dále infrastrukturu a lidský potenciál. Pro podmínky poptávky je určující velikost trhu a péče o klienty, kteří zavítali do regionu poprvé. Další konkurenční výhodou mohou být nákupní příležitosti, zábavní a sportovní možnosti, dostatečná kapacita parkovacích míst, zdravotní péče atd. Atraktivita regionu ovlivňuje vnímání cenové úrovně zákazníky. Na základě výše cen za ubytování, stravování, vstupné do kulturních zařízení se lidé rozhodují o výběru dovolené. Často je cena jediným určujícím faktorem, zvláště pro dovolenou rodičů s dětmi. Šluknovský výběžek patří mezi regiony lišící se od ostatních lokalit poměrně nižší cenovou hladinou za poskytované služby v cestovním ruchu. V porovnání se středními či západními Čechami jsou zde ceny téměř o třetinu nižší. Při snaze zvýšit poptávku po naší lokalitě, lze vzít v úvahu nižší vstupné u přírodních a historických památek, což při neměnných cenách v ostatních regionech, by mělo vést k nárůstu návštěvnosti Šluknovska. Snaha regulovat vysokou poptávku v letních měsících a nízkou v zimním období vychází z rozdílných cen vstupného, kdy v zimě je zlevněno. [8]

Nejdůležitějším prvkem propagace regionu a zaujmutí klientů je reklama. Šluknovský výběžek a část severních Čech je poznamenána jejich průmyslovou historií. Lidé si je spojují se špatným ovzduším a zničenou přírodou. V posledních letech pravidelně vychází nové turistické průvodce a brožury, ze kterých se turisté dozvědí o opravdovém přírodním stavu a zajímavostech v regionu. Názory lidí se pomalu začínají měnit a touží poznat tento region. Dobrá reklama má masový charakter a je-li správně formulována a zaujme, dokáže si získat veškeré věkové skupiny obyvatelstva. Nejrozšířenější jsou v cestovním ruchu tištěné brožury a letáky. Obsahují tištěné barevné fotografie a vyličují vybranou oblast v těch nejlepších světlech. Informují o nabízených službách, o zajímavých místech k návštěvě, cenách, ubytovacích a stravovacích zařízeních v regionu či městě. Zájem obyvatel také roste o propagační DVD. V únoru letošního roku Mikroregion Tolštejn představil DVD s názvem Země pod Tolštejnem a je o něm nebývalý zájem. Je v trojjazyčném provedení, představuje okolní krajinu a města mikroregionu. V tomto

případě je velmi důležitým článkem distribuce DVD a brožur, aby se dostaly ke správným lidem, pracujícím v cestovním ruchu. Turisté se s nimi setkají v informačních centrech, cestovních kancelářích i na recepcích v mnoha hotelích a penzionech. Například otevření nového hotelu ve městě by měla předcházet vhodná propagace. To bohužel u hotelů v našem regionu není příliš časté a je to důvodem krátké působnosti hotelu a nezájmu turistů. Povědomí o hotelu musí získat místní obyvatelé a pracovníci v turismu, kteří doporučují ubytování v daném městě. Management hotelu, ještě před samotným otevřením a s časovým předstihem, by měl umístit reklamu alespoň v regionálním tisku a v rozhlasových stanicích. Nejvýznamnějším prostředkem komunikace a stále nabývající na významu je internet. O Šluknovském výběžku a jeho krásách se tak může dozvědět spousta lidí z České republiky a stejně tak lidé po celém světě. Často se vyskytuje propagace regionu v denním tisku nebo v rádiích. V místních novinách se lidé dočtou o novinkách v jednotlivých městech, programu divadla nebo otevíracích dobách historických památek. V Hlasu severu, který vychází každých čtrnáct dní, najdou obyvatelé města informace a novinky z turismu ve Varnsdorfu. V Rumburských novinách lidé zjistí, co se událo nového v Rumburku a okolních vesničkách. Místní noviny jsou pravidelně publikovány na internetových stránkách města a jsou přístupné široké veřejnosti. Cílem reklamy by mělo být vytvoření povědomí o regionu, o jeho specifikacích nebo speciálních službách. Propagaci Šluknovského výběžku prostřednictvím veletrhů a výstav nelze nic vytknout. Starostové měst a jejich zástupci se každoročně účastní celorepublikových veletrhů cestovního ruchu. V loňském roce 2008 se zúčastnili veletrhu Regiontour v Brně a Holiday World v Praze a poukazují na naše kulturní a historické pamětihodnosti a přírodní specifika. [19]

Města ve Šluknovském výběžku nebo region jako celek by měly mít vytvořený marketingový plán rozvoje oblasti. Sledovat vnitřní a vnější vlivy, které na ni působí. Rostoucí konkurence vytváří stále větší tlak na růst kvality produktů, služeb a zároveň vytváří určitý konkurenční boj. Cenově příznivější služby přitáhnou více turistů. Zjistit příčiny malého zájmu o region, či naopak důvody proč jsou hojně navštěvována stále ta samá místa ve výběžku. Region si musí vytyčit dlouhodobé cíle a způsoby jak jich lze dosáhnout. Jednoznačně identifikovat klienty, požadovanou cílovou skupinu a s ohledem na jejich přání a požadavky utvořit výhled do budoucna. Subjekty privátního a veřejného

sektoru musí být jednotné a v souladu s organizačními opatřeními. Jednotlivá města, nebo Šluknovský výběžek jako celek, by měl mít určitou představu, vizi, jaké bude jeho postavení v budoucnu. Ne se pouze omezovat na sliby a předpoklady, dávající představitelé města občanům v souvislosti s průběhem komunálních voleb. Stanovená vize by měla být v souladu s názory občanů, podnikatelských subjektů a vedení města. Názory občanů nabývají na důležitosti a leckdy se zabývají hodnotami, které městský úřad nevnímá. To může mít i negativní dopad pro rozvoj cestovního ruchu u nás, jelikož když se zde necítí dobře místní obyvatelé, nebudou se zde cítit dobře ani návštěvníci. Právě nedostatečnou spoluprací a komunikací mezi místními jednotkami považuji za velkou chybu. Posledním krokem v marketingovém procesu je zkontrolovat a zhodnotit dosažené výsledky. Porovnat přínosy, které turismus do regionu přinesl, jakožto i náklady, které byly vynaloženy. Kontrola usnadní vyhnout se chybám v budoucnosti, lépe předvídat či stanovit reálnější cíle. [9]

12.2 Důvody ovlivňující turistickou návštěvnost

Možným důvodem menší návštěvnosti Šluknovského výběžku je jeho poloha. Nejsevernější cíp České republiky je mimo obvyklé turisticky nejvytíženější dopravní komunikace. Žádný hlavní tah spojující velká města zde není a jak se lidově říká „je to z ruky“. Vzdálenost přitom hraje důležitou roli při návštěvě určitého místa. Většina lidí není ochotna cestovat na velké vzdálenosti, aby se mohla podívat na nějakou památku. Šluknovský výběžek není zrovna dobře dopravně dostupný. Při využití autobusové nebo železniční dopravy se do regionu dostanou turisté až po několika přestupech v zastávkách. Většina turistů nemá ráda tento druh přepravy a raději využívají vlastní osobní automobily, jejichž výhodou je rychlost a dostanou se přímo k cílovému místu. Zde však vzniká problém, který lze shledat ve většině měst Šluknovska, jímž jsou nedostatečné parkovací plochy. Parkovišť je málo, existují placená parkoviště i neplacená, která poznáte ihned podle koncentrace zaparkovaných vozidel. Pro nerozhodné turisty je rozhodujícím faktorem cena. Například u většiny rozhleden v regionu se neplatí cena. U významných historických atraktivit, kde je cena vyšší a pro některé segmenty obtížně dosažitelná, jsou poskytovány slevy. Poskytují se rodinám, skupinám účastníků, studentům, osobám se

zdravotním postižením a dětem. Uplatňovány jsou také slevy sezónního charakteru, aby byla rovnoměrně zabezpečena úroveň poptávky v průběhu roku. Turista zvažuje opětovné navštívení stejné památky při příští dovolené, porovnáním zaplacené ceny s vnímanou kvalitou produktu, která mu byla poskytnuta.

Nepříliš vhodným faktorem postihujícím Šluknovský výběžek je vysoká kriminalita. Žijí zde rozličné národnosti skupiny, mnoho obyvatel pouze se základním vzděláním a nižších sociálních skupin. Mezi zloději se také našlo několik mladistvých. Důvodem může být nedostatek zařízení určených pro mladistvé, jako například zájmové či sportovní kroužky. Jejich potrestání není možné a ústní je neefektivní a zbytečné. Dalšími závažnými důvody pro zvýšenou kriminalitu je poloha regionu, který je ze všech stran obklopen státními hranicemi se Spolkovou republikou Německo. Každý rok je zaznamenán zvýšený počet vykradených automobilů právě s německou poznávací značkou. Mimo hlavní letní a zimní sezóny jsou hlášeny vykradení rekreačních objektů a zahradních chat. Prostituce se ve městech Šluknovského výběžku v posledních letech snižuje. Přesto stále přetrvává a je nechvalným obrazem měst. Ve většině měst Šluknovského výběžku je zřízena policejní služebna. V některých malých obcích, ale služebny chybí a kontrolní policejní hlídky pouze dojíždí. Zloději neberou ohled ani na zájezd postižených turistů z Německa. Jejich mikrobuse byl v Krásné Lípě vykraden a odcizeny osobní věci, fotoaparáty a zdravotní průkazy. Vlivem kriminality přichází region o turisty, kteří se sem bojí jezdit. Vedení měst musí tuto situaci co nejdříve a aktivně řešit. Jedním z možných řešení je instalace bezpečnostních kamer, ve větších městech v regionu instalovány jsou, ale menší obce nemají na ně finanční prostředky a to právě nahrává zlodějům. Druhým mým návrhem je rozšíření městského osvětlení a jeho pravidelná a lepší kontrola. Ve večerních hodinách leckdy nesvítí jediná lampa v ulici, nepůsobí to dobře na místní obyvatele a už vůbec ne na vnímání města turisty. Občas se stane, že nesvítí lampy v celé okrajové části města, příkladem je Rumburk. Zdejší obyvatele rodinných domků tvrdí, že tímto způsobem vedení města šetří peníze.

Velký vliv na cestovní ruch ve Šluknovském výběžku měl v loňském roce posilující kurz koruny. Výběžek nejvíce navštěvovaný německými turisty náhle zaznamenal výrazný pokles turistiky. V ubytovacích a stravovacích zařízeních byl pokles nejvíce patrný.

Podnikům se snižovaly zisky a některé byly danou situací donuceny k uzavření provozu. České produkty se po přepočtu na euro staly dražšími a již se turistům z Německa nevyplatilo jezdit do Čech za nákupy a stravováním. Toto období se spíše vyznačovalo oblibou ve výjezdovém cestovním ruchu. Čeští občané nakupovali letní dovolené prostřednictvím německé cestovní kanceláře a vyjížděli do zemí, kde je platidlem euro. V několika posledních měsících, kdy je zaznamenán slábnoucí kurz koruny, se počty turistů z ciziny v příjezdovém cestovním ruchu vrací na původní průměr.

Vstup České republiky do schengenského prostoru v prosinci 2007 byl klíčovým ve zjednodušení cestování. V případě Šluknovského výběžku to platí dvojnásob. Vycestovat do sousedního Německa bez dlouhých čekacích front na celnicích bylo téměř nemožné. Pozitivně to uvítala i německá strana, kdy výsledky vstupu na sebe nenechaly dlouho čekat a nárůst německých občanů v našem regionu byl ihned patrný. Pozitiva v jednodušší a rychlejší silniční dopravě se objevila i u železniční dopravy. Vlakové spojení Varnsdorf – Liberec již nevyžaduje vstup celních orgánů v Žitavě do železničních vozů a kontrolu cestovních dokladů u jednotlivých cestujících, při cestování se soukromým dopravcem Railtrans. Schengen navázal lepší a efektivnější spolupráci mezi městy na obou stranách hranic. Ve Šluknovském výběžku je důležitá hlavně policejní spolupráce, k potlačení růstu a vyšetřování kriminality. Schengen umožňuje nasazování společných policejních hlídek v těch částech regionu, kde je kriminální činnost nejvíce provozována a je ohrožena bezpečnost místních obyvatel. Zpřístupnění hraničních přechodů, dříve zatarasených betonovými kvádry, zkracuje cestu do určitých příhraničních měst v Německu až o třetinu. Lidé nemusí jet do sousedního německého města oklikou přes hraniční přechod s celní kontrolou, ale již přímo. Snadný vstup německých občanů na české území má velký význam v příhraničním příjezdovém cestovním ruchu. Ušetřený volný čas, který by jinak museli trávit čekáním na hranicích, mohou využít k delší návštěvě památek v regionu a strávit zde více času.

Všeobecně známým problémem na Šluknovsku je vzdělání obyvatel a jazykové nedostatky. Každý rok se projevuje odliv obyvatel s vyšším vzděláním za lepšími pracovními příležitostmi, především do větších měst jako Liberec, Ústí nad Labem a Praha. Trendem v pohostinství a ubytovacích službách jsou stále větší nároky na jazykové

vybavení zaměstnanců. Místní obyvatelé hovoří především německy, a to jen několik desítek jedinců hovoří plynule, ostatní znají základy němčiny a zbytek obyvatel jen několik slovíček z německého jazyka. Angličtina není mezi obyvateli příliš hojně zastoupena, navzdory každoročnímu nárůstu cizích návštěvníků z Nizozemí, Francie, Velké Británie, Portugalska, kteří se zde domlouvají výhradně v angličtině. Jaký je to problém najít někoho s komunikativní němčinou jsem sama zjistila při hledání zaměstnanců pro známé do pensionu v Krásné Lípě. Přitom právě jak se zaměstnanci dokáží dorozumět s ubytovanými hosty a splnit jejich přání je pro cizince určující, při rozhodování o opětovné návštěvě. Chce-li si hotel získat dobré jméno u místních obyvatel a cestovních kancelářů, aby jej doporučovali příjezdějícím turistům, musí mít kvalitní personál. Zaměstnavatelé by měli umět dobře motivovat své zaměstnance a nabídnout jazykové kurzy. Je to přeci investice do rozvoje jejich hotelu, ne plýtvání penězi, ty se vrátí v podobě zisku od dalších návštěvníků hotelu. Již při náboru zaměstnanců musí být kladen důraz na zjištění jejich odborných znalostí, hlavně u pracovníků v turistických informačních centrech. Zaměstnanci v pohostinství musí být komunikativní, působit kladným dojmem, empatičtí a schopni udržovat dobré mezilidské vztahy.

Chybějícím elementem větších měst ve Šluknovském výběžku je zeleň. Ve Varnsdorfu se nachází několik menších parků na okraji města. Pokud si ale chcete odpočinout, nebo jen tak posedět na lavičce v centru města, není to možné. Městský park si představuji jako alej listnatých stromů, uprostřed dokola vystavěné dřevěné lavičky, podél zasazené květiny různých barev a od silnice oddělených nízkými keři. Takové příjemné místo ve Varnsdorfu chybí. Na hlavní třídě v centru města se nachází několik zchátralých dřevěných laviček s dírami. Kde bývala opěradla jsou jen zbylé betonové sloupky. Člověk se bojí ušpinění pokud si sedne a odpočinek si raději rozmyslí. V loňském roce došlo k částečné výměně laviček a nové lavičky jsou budovány již bez opěradel. Jejich výhoda spočívá v nemožnosti usednout na opěradlo a botami ušpinit sedací část. Sezení na opěradlech bylo zvykem místní mládeže a neuvědomovali si pozdější rozhořčení starších občanů a turistů. Město Rumburk je do počtu parků v blízkosti centra na tom lépe než Varnsdorf. Nachází se nedaleko vlakového nádraží, v centru města i u autobusových zastávek. Ideální místa při čekání na dopravní spojení a první pozitivní kontakt s navštíveným místem při vystoupení z vlaku nebo autobusu. Parky zde mají úhledně upravené, bez odpadků a s pravidelnou

péčí o keře. Ve třetím největším městě ve výběžku, Šluknově, se park rozléhá u Šluknovského zámku. Jeho stav také žádá rozsáhlejší rekonstrukci. Rozsáhlou zeleň a zákoutí s přírodou najdeme v každé malé obci ve Šluknovském výběžku. Jejich souhra s přírodou je unikátní, každý občan si je vědom této jedinečnosti a jeho chování je přírodě podřízeno.

V čem dalším spatřuji negativní pohled návštěvníků na Šluknovský výběžek je čistota měst a obcí. Nejhorší postavení mají obce při severní hranici se Spolkovou republikou Německo a města Šluknov, Varnsdorf a Rumburk, tedy nejlidnatější ve výběžku. Čím blíže je poloha obce k Národnímu parku České Švýcarsko, tím lepší je jeho úroveň a jeho vnímání ze strany turistů. Místní obyvatelé namítají, že je ve městě nedostatek odpadkových košů. Lidé z nižších sociálních skupin, kterých je ve městě většina, neřeší otázky, zda vyhodit odpady na zem, nebo dát do kapsy a vyhodit doma. Každý druhý člověk nečeká, až dojde ke koši a odhodí nepotřebné věci na zem. Jaké to má důsledky na vnímání turistů města a celkový vzhled města, řada lidí nevnímá. Opatření na zvýšení odpadkových košů v lidmi nejnavštěvovanějších místech města byla přijata, ale domnívám se, že rozmístění košů by mělo být rozsáhlejší a v rychlejším časovém sledu.

Ve Šluknovském výběžku poskytují jednotlivá města vcelku dobrou informovanost obyvatelům a především příjíždějícím turistům. Názvy silnic jsou viditelně označeny, informační tabule jsou umístěny v centrech měst, u vlakových a autobusových nádraží a v místech nejčtenější turistické návštěvnosti. Ve Varnsdorfu a Rumburku jsou zřízeny informační rozcestníky, ukazující směr s jednoduchým náčrtem obrázku, kde se divadlo, muzeum, kulturní či sportovní centrum nachází. Informační tabule jsou psány kromě češtiny i v němčině a angličtině. Informační rozcestníky pak pouze v češtině. Turistické značení měst ve výběžku bych zhodnotila jako velmi kvalitní a vhodně rozmístěné. Při snaze rozvíjet cestovní ruch je informovanost na prvním místě. Při propagaci regionu se musí města snažit nabídnout turistům co nejvíce informací o zajímavostech, které stojí za zhlédnutí. Když přijede turista do města, kde ještě nikdy nebyl, informační tabule a rozcestníky mu musí pomoci se snadno zorientovat. Šluknovský výběžek nepatří k regionům, o kterých když se zmíníte jinde v České republice, tak by každý hned věděl, kde se na mapě nachází a jaká významná místa zde jsou. Proto je informovanost a

prezentace regionu jednou ze zásadních priorit ke zvýšení návštěvnosti. Dalším zdrojem informací jsou turistická informační centra. Ve Šluknovském výběžku se nachází v každém větším městě, ale výjimkou nejsou i malé obce. Mezi informační centra s největším významem a kvalitou poskytovaných informací patří turistické informační centrum v Krásné Lípě, Šluknově a ve Varnsdorfu. Nejhůře se prezentuje město Rumburk, které je bez informačního centra. I když je to město s velkým významem v regionu a je zde soustředěna řada institucí a úřadů, informační centrum v současné době neprovozuje.

12.3 Výhled do budoucna

Jak bych hodnotila vývoj cestovního ruchu ve Šluknovském výběžku do budoucna? Přestože domácí cestovní ruch rok od roku mírně klesá a čeští občané preferují dovolené v zahraničí, myslím si, že nejsevernější oblast České republiky nebyla ještě dostatečně probádána a prochována turisty a najde si své příznivce. Města v regionu jsou si vědoma důležitosti cestovního ruchu pro svoji existenci a finanční přínos. Mají zpracovány studie pro rozvoj cestovního ruchu, vytyčeny hlavní cíle a postupné kroky, jak jich dosáhnout. Řada z nich již čerpala nebo žádají o dotace stát a Evropskou unií a jejich projekty by tak měly být uskutečněny. Odhaduje se, že bude ještě potřeba alespoň pěti až deseti let, kdy bude Šluknovsko právoplatným konkurentem s ostatními územími České republiky. Po uplynutí této doby se uskuteční závěrečné fáze jednotlivých rozvojových programů měst. Ačkoliv jsem v předešlém textu spíše kritizovala a poukazovala na nedostatky ve výběžku, bylo jich potřeba k nastínění současné situace. Nejenom já, ale i obyvatelé z různých měst a obcí Šluknovska, se kterými jsem hovořila, kritizují pomalá opatření prováděná zástupci městských úřadů a starosty. Nedostatečné kvalitní ubytovací kapacity a lepší poskytování služeb v rámci cestovního ruchu mohou být řešeny rozvojem a podporou malého a středního podnikání. Naproti veškeré kritice, ve Šluknovském výběžku existuje velký potenciál v krásné a zachovalé přírodě. Poloha Národního parku České Švýcarsko, Chráněné krajinné oblasti Labské pískovce a Chráněné krajinné oblasti Lužické hory hraje významnou úlohu v rozkvětu regionu. Kulturních památek zde není příliš, ale jejich hodnotou je cennost a přízeň místních obyvatel. Co výběžek může nabídnout, je spousta rozhleden a kostelů. Rozvíjející oblastí cestovního ruchu bude nadále venkovská turistika a

agroturistika. Díky venkovskému životnímu stylu a nedotčenému životnímu prostředí bude vyhledávána turisty všech věkových skupin. Ubytování v rodinách a možnost zúčastnit se tradičních venkovských prací je něco výjimečného pro lidi, kteří pracují ve velkých městech plných automobilů a bez zeleně. Venkovská turistika a agroturistika může být zdrojem nových pracovních míst a snížit tak nezaměstnanost, vyskytující se ve všech městech Šluknovského výběžku. Podpoří malé a střední podnikání, zajistí přísun finančních prostředků a investičních akcí. V současné době finanční krize a mnoha lidí bez práce se možná obrátí trend a opět budou místa v České republice opět více navštěvována českými turisty. Dovolenou u moře si spousta rodin nebude moci z finančních důvodů dovolit. České kulturní památky, sportovní zařízení a přírodní bohatství tak může vhodnou zvýšenou propagací přilákat turisty do současné doby nepříliš známých zákoutí České republiky. Vedle tradiční pěší turistiky se Šluknovský výběžek stane cílem aktivního cestovního ruchu. Pokud bude nadále probíhat značení lesních cest a stezek, cykloturistika se bude dále pozitivně rozvíjet a návštěvníků na kole přibude na dvojnásobek. Každoročně roste počet nově označených cyklistických tras, vedoucích po veřejných komunikacích a lesních cestách. Cyklisty nejvyhledávanější trasy jsou v Národním parku. Pohyb spojený s poznáváním přírodních krás, platí zde však přísné dodržování předpisů a jízda pouze po vyznačených trasách. V Národním parku České Švýcarsko probíhá značení ve spolupráci s Klubem českých turistů. Trasy v národním parku jsou již označeny na čtyřiceti dvou kilometrech, dalších čtyřicet kilometrů tras se nachází mimo Národní park ve Šluknovském výběžku. Velmi dobře zde působí příhraniční spolupráce s Německem, kdy je již několik českých cyklistických tras napojeno na německé a pokračují dále do německého vnitrozemí.

13. ZÁVĚR

Rozvoj cestovního ruchu v současné době i v budoucnosti bude hlavním podnětem pro ekonomický růst měst. Stejně tak tomu bude i ve městech Šluknovského výběžku. Finanční prostředky investované do oprav kulturních památek, infrastruktury, přírodních parků a služeb cestovního ruchu by tak mohly být v příštích letech mnohonásobně získány zpět do městských pokladen. Potřebná je finanční podpora kulturních památek a především rozhleden, které patří mezi nejčastější turistické cíle ve výběžku. Cestovní ruch se v jednotlivých městech Šluknovského výběžku pomalu rozvíjí a v několika příštích letech lze očekávat jeho rapidní nárůst. Návštěvnost výběžku roste především díky Národnímu parku České Švýcarsko, ve kterém jsou vytvářeny stále nové turistické a naučné stezky. Podstatný nárůst návštěvnosti lze očekávat především, když města dodrží plány stanovené v Koncepci rozvoje cestovního ruchu. Pokud dojde ke zlepšení spolupráce mezi veřejným a soukromým sektorem, poroste i kvalita služeb spojených s cestovním ruchem. Pro dobrou informovanost příjíždějících návštěvníků je velice důležité vybudování turistických informačních center v nejnavštěvovanějších městech a obcích. Základem zvýšení turismu jsou také vyhovující ubytovací zařízení s různými kategoriemi kvality. Ve Šluknovském výběžku je potřeba vybudovat větší množství ubytovacích kapacit vyšších kategorií, které vyhledávají především zahraniční návštěvníci či lidé cestující za obchodem. Řešena by měla být i otázka čistoty městských prostranství a otázka kriminality v jednotlivých městech Šluknovska. Sami obyvatelé měst označili v dotazníkovém šetření čistotu města a kriminalitu za nedostatečně řešenou.

Tato diplomová práce nastiňuje současný stav cestovního ruchu ve Šluknovském výběžku. Cestovní ruch se zde sice rozvíjí, ale v podstatně nižším tempu než je tomu v jiných regionech. Snažila jsem se proto nalézt možné důvody nižší návštěvnosti. Příčin, které ovlivňují návštěvnost, je mnoho a každý je může spatřovat v něčem jiném. Příčiny není možné jednoznačně určit a připisovat tak vinu nízké návštěvnosti veřejnému nebo soukromému sektoru. Finanční prostředky měst jsou omezené, proto zlepšení podmínek pro cestovní ruch vyžaduje delší časové rozmezí.

14. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

[1] BŘEZINOVÁ, T. *Šluknovsko*. 1. vyd. Praha: Olympia, 2005. 103 s.

ISBN 80-7033-898-9.

[2] BŘEZINOVÁ, T. *České Švýcarsko*. 1. vyd. Praha: Olympia, 2003. 116 s.

ISBN 80-7033-780-X.

[3] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD – ODDĚLENÍ LIBEREC, STATISTICKÝ ÚŘAD SVOBODNÉ ZEMĚ SASKO KAMENZ a STATISTICKÝ ÚŘAD JELENIA GÓRA. *Města v Euroregionu Neisse – Nisa – Nysa: Hrádek n. Nisou- Bogatynia - Zittau* . Liberec: Český statistický úřad - oddělení Liberec, 1997.

[4] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD – ODDĚLENÍ LIBEREC, STATISTICKÝ ÚŘAD SVOBODNÉ ZEMĚ SASKO KAMENZ. *Města Euroregionu Neisse – Nisa – Nysa: Löbau – Varnsdorf*. Liberec: Městský úřad Varnsdorf, 1999. 43 s.

[5] FORET, M. a FORETOVÁ, V. *Jak rozvíjet místní cestovní ruch*. 1. vyd. Praha: Grada, 2001. 180 s. ISBN 80-247-0207-X.

[6] HOLEČEK, V. aj. *Varnsdorf, město průmyslu a zahrad*. 1. vyd. Česká Lípa: TOS Varnsdorf, 2003. 441 s. ISBN 80-239-0276-8.

[7] HORNER, S. *Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času*. 1. vyd. Praha: Grada, 2003. 486 s. ISBN 80-247-0202-9.

[8] JANEČKOVÁ, L. a VAŠTÍKOVÁ, M. *Marketing měst a obcí*. 1. vyd. Praha: Grada, 1999. 184 s. ISBN 80-7169-750-8.

[9] PALATKOVÁ, M. *Marketingová strategie destinace cestovního ruchu: Jak získat více příjmů z cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Grada, 2006. 341 s. ISBN 80-247-1014-5.

- [10] PALME, A. *Chronik von Warnsdorf*. 1. vyd. Varnsdorf: L. Horáčková, 2002. 220 s. ISBN 80-903128-0-2.
- [11] PETRŮ, P. *Základy ekonomiky cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: IDEA servis, 1999. 107 s. ISBN 80-85970-29-5.
- [12] PODHORSKÝ, M. *Ústecký kraj*. 1. vyd. Praha: Freytag & Berndt, 2004. 192 s. ISBN 80-7316-146-X.
- [13] RAK, J. *Die schönsten Ausblicke auf die Sächsisch-Böhmische Schweiz*. 1. vyd. Krásná Lípa: České Švýcarsko, 2007. 152 s. ISBN 978-80-903752-4-6.
- [14] ŘEHÁČEK, M. *Das Isergebirge: Wanderführer durch das Gebirge und seine Umgebung*. 1. vyd. Liberec: Kalendář Liberecka, 2003. 256 s. ISBN 80-239-2300-5.
- [15] SMETANA, J. *Rumburk - město v českém Nizozemí*. 1. vyd. Rumburk: Město Rumburk, 1999. 214 s. ISBN 80-238-4545-4.
- [16] WALCHA, H. *Euroregion Neisse-Nisa-Nysa*. Sankt Augustin: Konrad-Adenauer-Stiftung, 1994. 75 s. ISBN 3-930163-27-6.
- [17] HEINRICH, P. Zpráva z komise pro cestovní ruch. *Hlas severu*. 2008, č. 17, s. 5.
- [18] HNILICOVÁ, V. Přeshraniční spolupráce. *Hlas severu*. 2008, č. 21, s. 5.
- [19] JS. Mikroregion Tolštejn má nové DVD. *Hlas severu*. 2009, č. 3, s. 1.
- [20] KČT. Město Šluknov. *Grand Turistika*. 2007, roč. 1, č. 2, s. 27. ISSN 1802-7180.
- [21] SUCHARDA, J. Návrh cyklostezek ve městě. *Hlas severu*. 2008, č. 19, s. 1.

- [22] KUS, L. Město Rumburk. *Historické památky* [online]. Rumburk: 2008 [cit. 2008-12-16]. Dostupný z WWW: <<http://www.rumburk.cz/mesto/tipy-na-vylet/tipy-na-vylet-ve-meste.html>>
- [23] LUKEŠOVÁ, I. Město Šluknov. *Město Šluknov uspělo s dalším projektem Regionálního informačního centra* [online]. Šluknov: 2005 [cit. 2008-12-01]. Dostupný z WWW: <<http://www.mesto-sluknov.cz/index.php?doc=1747>>
- [24] MAYER, V. Římskokatolická farnost Rumburk. *Loretánská kaple* [online]. Rumburk: 2003 [cit. 2008-11-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.rumburk.farnost.cz/farnost/>>
- [25] TUMA, E. Sdružení pro rozvoj Šluknovska. *Studie pro rozvoj Šluknovska* [online]. [cit. 2008-11-03]. Dostupný z WWW: <<http://sprs.sluknovsko.cz/cinnost/geograf.htm>>
- [26] Ústav územního rozvoje. *Základní charakteristika mikroregionu* [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2002 [cit. 2008-11-03]. Dostupný z WWW: <<http://www.uur.cz/default.asp?ID=498>>
- [27] Město Varnsdorf. *Kultura* [online]. Varnsdorf: 2005 [cit. 2008-11-05]. Dostupný z WWW: <<http://varnsdorf.cz/showdoc.do?docid=35>>
- [28] Město Varnsdorf. *Hrádek historie a současnost* [online]. Varnsdorf: 2005 [cit. 2008-11-05]. Dostupný z WWW: <<http://varnsdorf.cz/showdoc.do?docid=62>>
- [29] Jiřetín pod Jedlovou. *Tolštejnské panství* [online]. [cit. 2009-01-29]. Dostupný z WWW: <<http://www.jiretin.cz/cz/index.htm>>
- [30] Krásná Lípa Centrum Českého Švýcarska. *Kam ve městě* [online]. [cit. 2008-12-16]. Dostupný z WWW: <<http://www.krasnalipa.cz/index.php?menu=41>>

14. SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Dotazník

Příloha 2: Mapa cyklotras ve Šluknovském výběžku

Příloha 3: Turistická linka Národní park České Švýcarsko

15. PŘÍLOHY

PŘÍLOHA 1: DOTAZNÍK

Dotazník

Jsem studentkou Technické univerzity v Liberci. Poprosila bych Vás o vyplnění následujících údajů, které mi pomohou při vypracování mé diplomové práce na téma Rozvoj cestovního ruchu ve Šluknovském výběžku. Předem děkuji.

1. Jakým způsobem trávíte volný čas?

- ☐ Jezdím na výlety, cestuji
- ☐ Navštěvuji kulturní a sportovní akce v okolí
- ☐ Doma

2. Která místa ve Šluknovském výběžku rádi navštěvujete?

- ☐ Hrádek
- ☐ Vlčí hora
- ☐ Dymník
- ☐ Národní park České Švýcarsko
- ☐ Doubice
- ☐ Loreta Rumburk
- ☐ Brtnické ledopády
- Jiné.....

3. Jaké místo ve výběžku byste doporučili turistům?

.....

4. Jaké dopravní spojení upřednostňujete při návštěvě místních zajímavostí?

☐ Autobus	☐ Jízdní kolo
☐ Vlák	☐ Pěší turistika
☐ Osobní automobil	☐ Kombinace

5. Co byste chtěli osobně ve vašem městě zlepšit?

- ☐ Infrastruktura
- ☐ Chybějící zeleň a parky
- ☐ Dětská hřiště
- ☐ Nedostatečné pořádání kulturních či sportovních akcí pro veřejnost
- ☐ Rekonstrukce městských budov
- ☐ Čistotu města

Jiné.....

6. Jaká zařízení nejčastěji ve vašem městě navštěvujete?

☐ Divadlo	☐ Obchody
☐ Kino	☐ Muzeum
☐ Výstavy a veletrhy	☐ Fitnescentrum
☐ Restauranční zařízení	☐ Služby spojené s vizáží

Jiné.....

7. V čem spatřujete nízkou turistickou návštěvnost?

- ☐ Geografická poloha Šluknovského výběžku
- ☐ Kriminalita
- ☐ Nízká kvalita ubytovacích zařízení
- ☐ Nedostatek kulturních památek

Jiné.....

8. Co je podle Vás dominantou Šluknovského výběžku?

.....

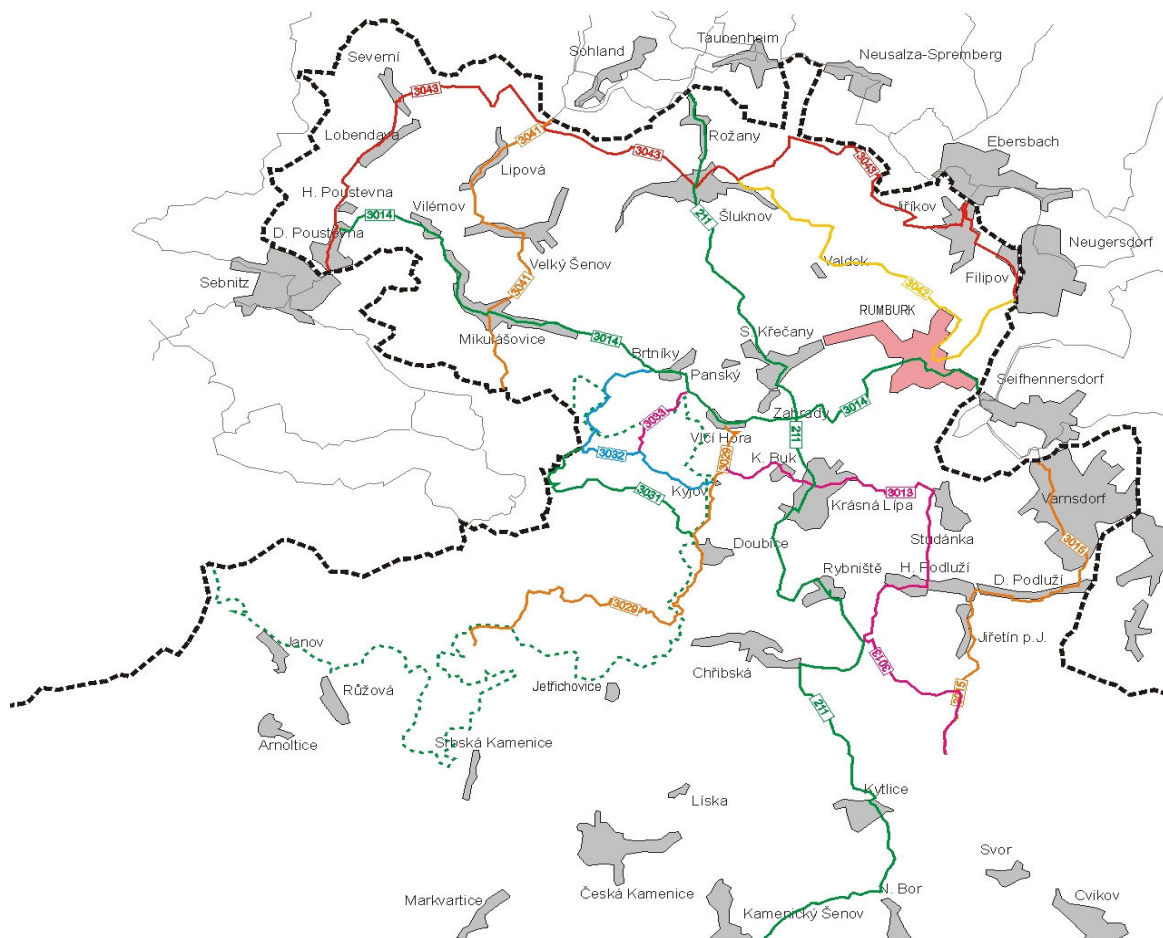
Jste ☐ muž ☐ žena

Věk ☐ 18 – 25 ☐ 46 - 55
 ☐ 26 – 35 ☐ 56 a více
 ☐ 36 – 45

Město

Zdroj: vlastní

PŘÍLOHA 2: MAPA CYKLOTRAS VE ŠLUKNOVSKÉM VÝBĚŽKU

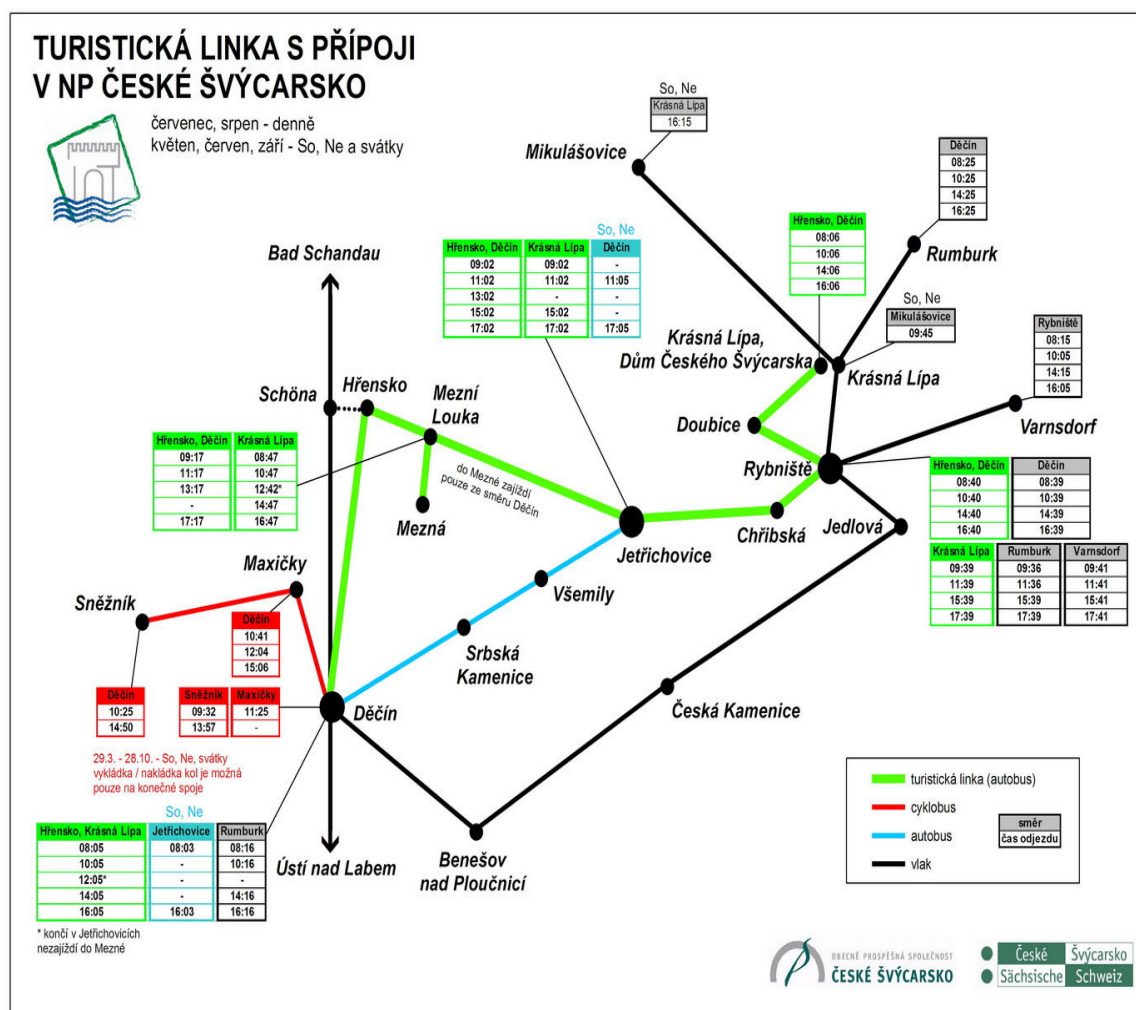

Zdroj: http://www.rumburk.cz/user_data/fotogalerie/mapy/cyklo_celek.gif

Trasy:

- 211 - Rožany - Šluknov - Staré Křečany - Krásná Lípa - Rybníště - Chřibská – Kytlice
- 3029 - Vysoká Lípa - Šaunštejn - Tokání - Chřibský hrádek - Doubská - Kyjov - Vlčí Hora
- 3031 - Doubská - Zadní Doubská
- 3032 - Kyjovské údolí - Zadní Doubská
- 3033 - Trasa měří 3 km a je spojnicí mezi trasami č. 3014 a 3032
- 3013 - Jedlová - Malý Stožec - Chřibská - Horní Podluží - Studánka - Krásná Lípa – Kyjov
- 3014 - Dolní Poustevna - Vilémov - Mikulášovice - Tanečnice - Brtníky - Mikulášovice - Vlčí Hora - Zahrady - Dymník – Rumburk
- 3015 - Varnsdorf - Dolní Podluží - Jiřetín pod Jedlovou – Kytlice
- 3041 - Lipová - Velký Šenov – Mikulášovice
- 3042 - Šluknov - Království - Rumburk – Jiřikov
- 3043 - Jiřikov - Šluknov - Staré Hrabčcí - Lipová - Severní - Lobendava - Dolní Poustevna

PŘÍLOHA 3: TURISTICKÁ LINKA NÁRODNÍ PARK ČESKÉ ŠVÝCARSKO

Zdroj: <http://www.tolstejn.cz/foto/krasnalipa/File/turistick%20linka1.jpg>